

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Analýza a vývoj kriminality páchané na seniorech ve
Středočeském kraji**

Bc. David Čejka DiS.

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. David Čejka, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Jičín

Název práce

Analýza a vývoj kriminality páchané na seniorech ve Středočeském kraji

Název anglicky

Analysis and development of crime committed on seniors in the Central Bohemian Region

Cíle práce

Účelem práce je zmapování a analýza vývoje a dynamiky trestné činnosti páchané na seniorech ve Středočeském kraji za období posledních pěti let. Práce bude rozdělena na dvě části teoretickou a praktickou. Teoretická část bude obsahovat základními pojmy stárnutí, stáří, senior, dále vymezení pojmů a druhů kriminality páchané na této skupině obyvatel, včetně pomoci obětem těchto trestných činů.

V praktické části budou provedeny vlastní analýzy s využitím policejních statistik nápadu této specifické trestné činnosti, minulý i současný trend včetně uvedených případů z policejní praxe. V rámci zpracované diplomové práce budou hledány souvislosti s dalšími společenskými a ekonomickými aspekty a vyvozeny závěry.

Metodika

Data budou získána ze zdrojů Policie ČR a zpracovaná a prezentována metodami popisné statistiky, případně časových řad, regresní a korelační analýzy. Bude též použita technika sekundární analýzy dat, respektive analýzy dokumentů.

Doporučený rozsah práce

60-80

Klíčová slova

definice stáří, senior, policie ČR, kriminalita, prevence kriminality, trestný čin, statistika, Služba kriminální policie a vyšetřování

Doporučené zdroje informací

ARLT, J. – ARLTOVÁ, M. *Ekonomické časové řady*. Praha: Professional Publishing, 2009. ISBN 978-80-86946-85-6.

ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2

Lucie VIDOVIČOVÁ, Lucie GALČANOVÁ, Marcela PETROVÁ KAFKOVÁ, Dana SÝKOROVÁ, *Stáří ve městě, město v životě seniorů*, Praha: Slon, 2014, ISBN: 978-80-7419-141-1

pluk. Doc. JUDr. Miroslav NĚMEC, Ph.D. – *Kriminalistická taktika* – Praha 2004 – vydáno Eurounion, ISBN:80-7317-036-1

TRESTNÍ ŘÁD – komentář, 7. vydání (3 svazky), Praha: C.H.Beck, 2013, ISBN: 978-80-7400-465-0

TRESTNÍ ZÁKONÍK – zákon č. 40/2009 Sb. *Trestní předpisy*, nakladatelství Sagit, Ostrava-Hrabůvka v roce 2013, ISBN 978-80-7208-991-8

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, vydalo Policejní prezidium ČR v roce 2016, bez ISBN

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

RNDr. František Mošna, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 20. 6. 2022

prof. Ing. Libuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 10. 02. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza a vývoj kriminality páchané na seniorech ve Středočeském kraji" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu RNDr. Františku Mošnovi, Ph.D, za odborné vedení, podporu a velmi cenné rady, dále kolegům a všem ostatním, kteří mi byli nápomocni.

Analýza a vývoj kriminality páchané na seniorech ve Středočeském kraji

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá zmapováním problematiky, analýzou vývoje a dynamiky trestné činnosti páchané na seniorech ve Středočeském kraji za období posledních pěti let. Jejím cílem je seznámit s touto specifickou trestnou činností, s jejím nápadem, s prací a opatřeními Policie České republiky. Práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou a praktickou. Teoretická část obsahuje základní pojmy stárnutí, stáří, senior, dále vymezení pojmů a druhů kriminality páchané na této skupině obyvatel, včetně pomoci obětem těchto trestných činů. V praktické části jsou uvedeny vlastní analýzy s využitím policejních statistik nápadu této specifické trestné činnosti, včetně uvedených případů a jejich výsledků z policejní praxe.

Klíčová slova: definice stáří, senior, Policie České republiky, kriminalita, prevence kriminality, trestný čin

Analysis and development of crime committed on seniors in the Central Bohemian Region

Abstract

The Aim of the diploma thesis is to do a mapping of criminal activity committed against elderly people in the Central Bohemian Region over the last five years. Also, to describe an analysis of the development and dynamics of this criminal activity. The thesis will introduce this specific criminal activity including quantity. It will also introduce the work and countermeasures of Police of the Czech Republic. The thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part contains the basic concepts of ageing, old age, seniors, as well as the definition of concepts and types of crime committed against this population group, including help to victims of these crimes. The practical part contains own analyses made from police statistics of this specific criminal activity. There are also examples of cases and their results from police work.

Keywords: definition of age, senior, Police of the Czech Republic, crime, crime prevention, a crime

Obsah

1. Úvod.....	12
TEORETICKÁ ČÁST.....	13
2. Stárnutí populace	13
2.1 Stáří a stárnutí	13
2.1.1 Biologické stáří.....	14
2.1.2 Sociální stáří	15
2.2 Senior	15
2.3 Gerontologie.....	16
2.3.1 Geriatrie	16
2.3.2 Geriatr.....	17
2.3.3 Geriatrický pacient	17
2.4 Aktivní stárnutí.....	17
2.5 Ageismus.....	19
3. Kriminalita a senioři.....	20
3.1 Policie ČR	20
3.2 Prevence kriminality v ČR.....	21
3.3 Prevence kriminality ve vztahu k seniorům	21
3.3.1 Obezřetný senior.....	22
3.3.2 Obezřetnost se vyplatí	22
3.3.3 Stop násilí na seniorech	23
3.3.4 (Ne)bezpečný věk.....	23
4. Senioři v trestním řízení	24
4.1 Zákon o obětech trestných činů č. 45/2013 Sb.	25
4.1.1 Kdo je obětí	25
4.1.2 Zvlášť zranitelné oběti.....	26
4.2 Skupiny obětí seniorů.....	26
4.2.1 Zdraví senioři žijící běžným životem	27
4.2.2 Znevýhodnění senioři	27
4.2.3 Tělesně nemocní či postižení senioři.....	28
4.2.4 Duševně nemocní senioři	28
4.3 Nejčastější trestné činy páchané na seniorech	29
4.3.1 Kapesní krádeže.....	29
4.3.2 Krádeže vloupáním do bytů, rodinných domů a rekreačních objektů.....	31
4.3.3 Loupeže	32
4.3.4 Podvody.....	33

4.3.5 Vydírání	34
4.3.6 Úmyslné ublížení na zdraví	36
4.3.7 Týrání	38
4.4 Oběť ve stavu těsně po spáchaném trestném činu.....	40
4.4.1 Práce s obětí.....	40
4.4.2 Prohlášení oběti	40
5 Výslech seniora	42
5.1 Fáze výslechu oběti – seniora	42
5.1.1 Příprava.....	42
5.1.2 Navázání kontaktu	43
5.1.3 Vlastní výslech	43
5.1.4 Závěr a vyhodnocení výslechu	44
5.2 Druhy výslechu oběti – seniora.....	44
5.2.1 Výslech zdravého seniora.....	44
5.2.2 Výslech nemocného seniora	45
5.2.3 Výslech umírajícího seniora	45
PRAKTICKÁ ČÁST	46
6 Nápad a objasněnost trestné činnosti na seniorech.....	46
6.1 Česká republika - objasněnost trestné činnosti na seniorech	46
6.1.1 Výpočet objasněnosti za dané období let 2017 - 2021	47
6.2 Středočeský kraj – registrované skutky spáchané na seniorech - objasněnost.....	48
6.2.1 Výpočet objasněnosti za dané období let 2017 - 2021	48
6.3 ÚO Kolín PČR – registrované skutky spáchané na seniorech - objasněnost.....	49
6.3.1 Výpočet objasněnosti za dané období let 2017 - 2021	50
6.4 ČR x Stč. kraj x ÚO Kolín – porovnání objasněnosti tr. činnosti na seniorech....	51
6.4.1 Rozdíl objasněnosti za dané období let 2017 – 2021 ČR x Stč. kraj.....	52
6.5 Středočeský kraj – meziroční porovnání počtu trestných činů na seniorech	53
6.6 Středočeský kraj - meziroční porovnání způsobené škody na seniorech	54
6.7 ČR – trestná činnost na seniorech podle věku	55
6.7.1 Počet poškozených seniorů podle věkových kategorií v rámci ČR	55
6.7.2 Počet poškozených seniorů podle věkových kategorií v rámci Stč. kraje.....	57
6.7.3 Počet poškozených seniorů podle věkových kategorií v rámci ÚO Kolín.....	58
6.7.4 Výsledek ze získaných dat podle věku poškozených seniorů	59
7 Trestná činnost na seniorech za využití legend	61
7.1 Legenda VNUK	61
7.2 Legenda přeplatek elektřiny	62
7.3 Ostatní využívané legendy	63
7.4 Trestné činy za využití legend.....	63

7.5 Ostatní trestná činnost na seniorech	64
8 Případy z praxe	65
8.1 Akce „Brambory“	65
8.1.1 Prvotní úkony na místě	65
8.1.2 Provedení operativního šetření	66
8.1.3 Další trestná činnost stejných pachatelů	66
8.1.4 Další operativní šetření	68
8.1.5 Realizace	69
8.2 Akce „Elektřina“	70
8.2.1 Spáchané skutky v rámci akce Elektřina	70
8.2.1.1 Skutek č. 1	70
8.2.1.2 Skutek č. 2	71
8.2.1.3 Skutek č. 3	71
8.2.1.4 Skutek č. 4	72
8.2.1.5 Skutek č. 5	72
8.2.1.6 Skutek č. 6	73
8.2.1.7 Skutek č. 7	74
8.2.1.8 Skutek č. 8	74
8.2.1.9 Skutek č. 9	75
8.2.1.10 Skutek č. 10	75
8.2.1.11 Skutek č. 11	76
8.2.1.12 Skutek č. 12	77
8.2.1.13 Skutek č. 13	77
8.2.1.14 Skutek č. 14	78
8.2.1.15 Skutek č. 15	78
8.2.1.16 Skutek č. 16	79
8.2.1.17 Skutek č. 17	80
8.2.2 Prvotní úkony provedené policisty na místech spáchaných skutků	80
8.2.3 Operativní šetření týmu senior	81
8.2.4 Realizace případu	81
9 Závěr	84
Seznam použitých zdrojů	85
Seznam použitých internetových zdrojů	86
Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	87

Seznam tabulek	87
Seznam grafů.....	87
Seznam použitých zkratk.....	88

1. Úvod

Předmětem mé diplomové práce je téma kriminality páchané na seniorech ve Středočeském kraji, které je mi profesně velmi blízké. Vzhledem ke stárnutí populace se v současné době jedná o velmi aktuální téma, zasluhující si dostatečnou pozornost. Po roce 2050 má být ve světové populaci kolem 30% seniorů, je tedy nasnadě zvýšit naši pozornost vůči této věkové kategorii, jelikož s neustále se zrychlujícím životním tempem stoupá počet seniorů, kteří se ocitají díky svému věku a schopnostem, ať již například s myšlením nebo pohybem na okraji společnosti, kdy někteří psychologové se nebojí používat příměr dokonce hraničící se samotnou diskriminací.

Snaha diplomové práce je přiblížit problematiku stáří, seniorů, zhodnotit současnou situaci, vyzdvihnout důležitost péče a především prevence v boji proti kriminalitě spáchané na seniorech. Jedná se o celospolečenský problém, kde svou důležitost hraje nejen informovanost, tradice, výchova, ale také to, co nastává až po spáchání trestného činu na seniorovi, zejména péče o oběti prostřednictvím jednotlivých institucí a orgánů. Policie České republiky zastává roli ochránce hájící zájmy všech lidí v České republice. S ohledem na uvedené skutečnosti se zvyšuje snaha Policie ČR¹ zejména o preventivní opatření zaměřená cíleně na seniory, vznikl systém pomoci obětem trestných činů ve spolupráci s několika institucemi, jsou prováděna opakovaně cílená opatření k ochraně této skupiny obyvatel, policie se tedy nezaměřuje pouze na represní část, ale také na tu preventivní.

V této práci bude problematika trestné činnosti páchaná na seniorech podrobena konkrétnímu počtu spáchaných trestných činů za posledních pět let v rámci Stč. kraje², včetně objasňování, uvedení provedených opatření a zhodnocení.

¹ ČR – Česká republika

² Stč. kraj – Středočeský kraj

TEORETICKÁ ČÁST

2. Stárnutí populace

Každý lidský věk má svá specifika a své charakteristické vlastnosti. V současnosti se dožíváme stále vyššího věku. Důvodem jsou pravděpodobně neustále se rozšiřující možnosti současné medicíny, ekonomické podmínky, zdravější životní styl, informovanost a další aspekty života. Přes tyto pozitivní skutečnosti je stále častěji poukazováno na budoucí negativní dopady prodlužujícího se života obyvatel na planetě zemi, kdy kolem roku 2050 bude předpokládán nárůst seniorské populace až o 30%. Česká republika také stárne, což bylo potvrzeno při posledním sčítání lidu v roce 2021. Předpokládá se, že na konci století bude v Česku až jedna třetina obyvatel ve věku starším 65 let. S tímto zjištěním musíme začít neprodleně pracovat, musí se proměnit ekonomika, jelikož bude klesat množství lidí v produktivním věku. Firmám nezbyde nic jiného, než se přeorientovat na seniorské zaměstnance a zákazníky. Populace stárne celosvětově, především ve vyspělých zemích, například v Japonsku je v současné době podíl seniorů již 29%. S trendem stárnutí populace se celosvětově naráží na problém počtu obyvatel na zemi, kdy v současné době žije na zemi prakticky 8 miliard lidí a předpokládá se, že při současném růstu bude na zemi kolem roku 2056 až 10 miliard lidí. Když se vrátíme k vývoji pohledu na seniory do minulosti, tak zjistíme, že současný trend vnímání stáří a pozice seniora má vzestupnou tendenci. Je třeba využít životních zkušeností starších obyvatel, takzvaně ze stáří čerpat a nevnímat seniory jako ekonomickou či společenskou zátěž. Světovou zdravotnickou organizací byl koncem devadesátých let přijat pojem Aktivní stárnutí, které lze shrnout pod následující termíny jako nezávislost, důstojnost, účast na společenském životě, seberealizaci a péči.

2.1 Stáří a stárnutí

Stáří a stárnutí je nezvratný biologický proces. Ve stáří klesá člověku vitalita a energie, dochází ke zpomalení psychomotorického tempa a senzomotorické koordinace, stárnou smyslové orgány. Dochází k poruchám paměti, což má za následek snížení a porušení její výkonnosti, vyplňování chybějících úseků paměti je doplňováno smyšlenými událostmi, vystupují zkreslené vzpomínky. Dále ve stáří stoupá zájem o všeobecnou informovanost, vzrůstá smysl pro detail, klesá schopnost psychické adaptability, tj. zvyšuje se pocit nejistoty.

Pod pojmem stáří si každý člověk může představovat někoho jiného, pro malé děti jsou staří lidé dědečkové a babičky, například pro žáky základní školy to mohou být učitelé, pro sportovce hráči z dospělých mužstev. Stáří je fakticky poslední životní etapou, označovanou jako post vývojová, a to z důvodu, že již byly realizovány všechny latentní rozvojové schopnosti. V tomto smyslu není třeba vymezovat žádné hranice ani etapy života, stárnutí se týká úplně všech. Rozdíly jsou pouze v průběhu a formě procesu stárnutí. Značné rozdíly tohoto průběhu jsou individuálně ovlivněny zdravotním a psychickým stavem, rodinným zázemím, ekonomickou soběstačností, životním stylem a očekáváním od podzimu života. Stáří je vymezováno chronologicky. Podle dat uvedených Světovou zdravotnickou organizací je klasifikace vyššího věku následující: 45-59 let se jedná o střední nebo zralý věk, 60-74 let se jedná o vyšší věk nebo rané stáří, 75-89 let se jedná o stařecký věk a od 90 let výše se jedná o dlouhověkost. Z praktického hlediska je dělení výše uvedené klasifikace podle věku, což ale fakticky u jednotlivců nevypovídá o jejich stavu.

Stárnutí je považováno za katastrofu lidskou, ekonomickou a v neposlední řadě také sociální. O stáří existuje řada předsudků, která odsouvá seniory mnohdy neprávem na okraj společnosti. Na jedné straně je snaha společnosti prodlužovat lidský život, zlepšovat kvalitu života a na druhé straně mnohdy chybí úcta k stáří a respekt k důstojnosti člověka-seniora.

Mezi čtyři hlavní úkoly stárnoucího člověka lze zařadit adaptaci na pokles tělesných sil, vyrovnání se s odchodem do starobního důchodu, přijetí nové společenské role a získání nových návyků správné životosprávy.

2.1.1 Biologické stáří

Biologické stáří lze odvodit od toho, jak se cítíme, jak vypadáme, jakých aktivit jsme schopni, to vše lze zjistit různými měřeními. Jedním z používaných měření je například zjišťování stárnutí kůže, kdy si pokládáme otázku, za jak dlouho se kůže vrátí do původní podoby. Kůže mladého člověka se vrací prakticky ihned, při stáří kolem věku 45 let se kůže člověka vrátí v rozmezí 3-5 sekund, v 60 letech již totožné natažení kůže v návratu do původní polohy vrací v rozmezí 10-15 sekund, po 70 letech člověka se kůže vrací do původní podoby až kolem 60 sekund. Takovýchto testů je samozřejmě několik, ale jak jsem uvedl na začátku, biologické stáří je především osobní pocit každého z nás.³

³ Lucie VIDOVIČOVÁ, Lucie GALČANOVÁ, Marcela PETROVÁ KAFKOVÁ, Dana SÝKOROVÁ, *Stáří ve městě, město v životě seniorů*, Praha: Slon, 2014, ISBN: 978-80-7419-141-1

2.1.2 Sociální stáří

Sociální stáří je spojeno v naší společnosti s dosažením věku, kterým vzniká nárok na odchod do starobního důchodu. O seniorech a jejich zvyšující se počtu se v západních společnostech často hovoří jako o sociálním problému, a to především v souvislosti s obavami z nákladů na sociální zabezpečení a zdravotní péči.⁴ Postupem času se zlepšující se zdravotní péči bude starší populace v průměru zdravější, ale bude postižena degenerativními a chronickými chorobami v důsledku neustále zvyšujícího se průměrného věku. To povede ke zvyšování nákladů nejen společenských, ale také nákladů na sociální a veřejné služby. Jedním z cílů naší vyspělé společnosti je finanční zajištění důchodců k prožití důstojného života ve stáří. V České republice jsou důchody neustále se opakující politické téma, jeho problematika předmětem častých diskuzí, ale finální řešení je neustále odkládáno. Mezi nejdůležitější prvky sociálního začlenění seniorů patří bydlení a zaměstnanost, případně starobní důchod, které přináší hmotné zabezpečení, sociální participaci, sociální kontakty a vytvoření určitého životního, pracovního rytmu. Mění se životní stereotypy, nejčastěji dochází ke ztrátě sociálních kontaktů a snižují se finanční zdroje. Malá adaptace na penzionování může vést dokonce k rodinným konfliktům, depresím, ztrátě smyslu života apod.⁵

2.2 Senior

Definovat seniora jako kategorii nelze zcela snadno. Například psychologický slovník definuje seniora jako označení člověka staršího 60ti let, ale oficiální věková hranice neexistuje, je to spíše symbolické označení a leckterý šedesátiletý muž se tímto označením může cítit dotčený, stejně jako je třeba uražená šedesátiletá žena, která se cítí mladší a odmítá si svůj věk přiznat. Zatímco označení důchodce může být někým bráno dokonce i jako dehonestující a mnoho starších lidí se s tímto označením příliš neztotožňuje, tak označení senior má jiný význam. Pochází už z dob starého Řecka, kdy se starší lidé označovali jako geróni, tedy starci, což nebylo myšleno nijak zle, ale prokazovala se jim tím jasná úcta, protože měli už určitý věk a s ním také mnohé životní zkušenosti, znalosti a těšili se úctě mladých lidí. Ve starém Řecku byl mnohokrát gerónem označován i člověk ve věku kolem

⁴ SVOBODOVÁ, *Stárnutí společnosti* (online), <http://socioweb.cz>

⁵ ČEVELA, KALVACH, ČELEDOVÁ, *Sociální gerontologie*, Praha: Grada Publishing, 2014, ISBN: 978-80-247-4544-2

40ti let, protože je to dáno tím, jak se posouvají hranice dožití. Dodnes se tedy označení senior bere spíš jako označení člověka, který je v určitém společenství významný a těšící se určité úctě ostatních. Mimochodem v leckterých firmách se některé pozice označují jako juniorské a seniorské, kdy pozice seniorská je mnohem důležitější a významnější, takže ji může zastávat pouze znalý a zkušený člověk, nikoliv nutně starý věkem, ale zejména firemními zkušenostmi. Ve sportu je například seniorem označován dospělý oproti juniorovi.

2.3 Gerontologie

Gerontologie je širším pojmem, zahrnujícím řešení sociálních a biologických vědecko-výzkumných otázek. Gerontologie je profilována od 90. let 20. století jako věda o stáří a stárnutí. Nedílnou součástí vedení kvalitního života ve stáří je schopnost vést v tomto věku plnohodnotný život co nejdéle, v dobré fyzické a duševní kondici, kdy v tomto období senior zastává i řadu společenských rolí.

2.3.1 Geriatrie

Geriatrie je na rozdíl od gerontologie samostatný lékařský obor poskytující specializovanou zdravotní péči lidem vyššího věku, spíše ve věku na 65 let, i když geriatrický pacient z velké části bývá mnohem starší. Tento lékařský obor využívá získaných znalostí, zejména zvláštností v oblasti terapie a diagnostiky chorob ve stáří. Vyhodnocuje rizika soběstačnosti, psychické i fyzické zdatnosti, rizika omezení funkčních rezerv, což významně ovlivňuje prognózu nemocného seniora. Současná geriatrie dokáže mnoha seniorům prodloužit a zkvalitnit život.

Hlavní faktory ovlivňující onemocnění ve stáří:

- genetika
- vnější vlivy
- involuční změny (ochabování a zmenšování tělesných tkání)
- vlastní přičinění (dehydratace, špatná výživa, užívání léků)
- sociální příčiny (sociální nejistota, finanční nejistota, bytová nejistota)
- psychické příčiny (deprese, ztráta partnera nebo dítěte, rodinné problémy)

2.3.2 Geriatr

Geriatr je lékař, v současnosti jako jeden z mála specialistů, který se zabývá problematikou stáří velmi komplexně. Na starého člověka se dívá na rozdíl od lékařů specialistů z celkového úhlu pohledu, ale přesto daleko podrobněji. Díky novým metodám terapie a diagnostiky se lidé dožívají vysokého věku, ale naskytá se otázka, zda to senioři chápou jako pozitivní fakt.

2.3.3 Geriatrický pacient

Takový pacient je definován jako člověk, který dosáhl vyššího věku, u něhož involuční a chorobné změny natolik ovlivňují funkční stav a schopnosti, kdy dochází ke zhoršení adaptability, regulačních mechanismů, tolerance k fyzické zátěži.

Geriatrické pacienty dělíme do několika skupin:

- skupina elitních seniorů (žijí v plném rozsahu, sportují a věnují se koníčkům)
- skupina zdatných seniorů (nepotřebují geriatrickou péči, dochází na prevenci)
- skupina nezávislých seniorů (zhoršení kondice v důsledku nemoci, nepotřebují pečovatelskou ani ošetrovatelskou službu)
- skupina křehkých seniorů (zhoršení kognitivních schopností, psychická labilita, nestabilní stav, rizika pádů)
- skupina seniorů zcela závislých (nesoběstační jedinci, vyžadující nepřetržitou péči)

2.4 Aktivní stárnutí

Aktivní život a aktivní stárnutí znamená, že jednotlivec se snaží o zajištění dobré kvality svého života. Termín aktivní stárnutí přijala v devadesátých letech minulého století Světová zdravotnická organizace. Netýká se jen samotného zdraví a péči o něj, ale vytváří širší rámec, který vychází ze zásad Organizace spojených národů. Kvalita života může být chápána jako výsledek působení mnoha faktorů, ekonomických, sociálních, zdravotních, tak i enviromentálních podmínek, které jsou v absolutní vzájemné interakci. Zahrnuje například

smysl a pocit užitečnosti vlastního života, spokojenost, vlastní důstojnost až k pocitu vlastní svobody.⁶

Aktivní stárnutí lze shrnout těmito termíny:

- nezávislost
- účast na životě ve společnosti
- důstojnost
- péče a seberealizace

Aktivní stárnutí přes mnoho používaných definic a termínů v podstatě znamená plnohodnotné prožívání života ve vyšším věku, odpovědný přístup staršího jednotlivce ke svému zdraví, život v bezpečí a důstojnosti s možností účastnit se aktivně i pasivně dění ve společnosti. Aktivní stárnutí přispívá k omezení rizika vyčlenění ze společnosti a to na několika úrovních, ať se jedná o úroveň občana, obyvatele daného města nebo obce, účastníka kulturních a jiných aktivit a v neposlední řadě aktivit rodinných.

O aktivitě ve stáří rozhodují čtyři základní dimenze:

- společenská atmosféra
- individualita člověka
- zdravotní stav
- nabízené možnosti

Aktivní stárnutí také znamená podporovat starší lidi, kteří podporu potřebují, aby jejich věk nebo zdravotní stav nevedli automaticky z vyčlenění ze společnosti, k závislosti na druhých, mít za cíl zajistit seniorům důstojný život. Být aktivní znamená také rozšiřování obzorů, podílení se o své vědomosti, zážitky a užitečné rady, protože nabitě životní zkušenosti leckdy vyřeší ne jeden problém, ač se to zpočátku nemusí zdát. V současném světě je uznávanou rolí být pracující, kdy takový člověk se těší vysokému společenskému

⁶ DRAGOMIRECKÁ, E. PRAJSOVÁ, J. WHOQOL – OLD, *Příručka pro uživatele české verze dotazníku Světové zdravotnické organizace pro měření kvality života ve vyšším věku*. Praha: Psychiatrické centrum, 2009, ISBN: 978-80-8714-205-9

statusu, upevňuje svoji roli ve společnosti opakovaně. Aktivní stárnutí má za cíl co nejvíce využít podíl seniorů na chodu společnosti.

2.5 Ageismus

Věková diskriminace neboli ageismus je ideologie založená na sdílení přesvědčení o kvalitativní nerovnosti jednotlivých fází lidského životního cyklu. Projevuje se skrze proces systematické, symbolické i reálné stereotypizace a diskriminace osob a skupin na základě jejich chronologického věku, nebo jejich příslušnosti k určité generaci.⁷ Je čím dál častěji z různých zdrojů uváděno, že v dnešní době věkové diskriminace v České republice přibývá. Jedná se hlavně o nevhodné jednání mladší generace vůči generaci starší, o přestupky ve zdravotních zařízeních, při jednání na úřadech nebo i v obchodech. Takováto jednání jsou do velké míry dána nedostatkem zájmů společnosti o potřeby seniorů. Dalším závažným problémem, tentokrát celosvětovým, je zneužívání a týrání seniorů. Může se jednat o citové, tělesné a psychické zneužívání, zanedbávání, finanční vykořisťování a jiné. Zneužívání bývá označováno aktem proti jednotlivci, zatímco diskriminace je charakteristický vztah ke skupině. Diskriminace seniorů je v současné době již zažitý určitý stereotyp, který má společné rysy s rasismem. Pro Evropskou unii je diskriminace závažné celospolečenské téma, které je významně sledováno. Důsledky takového chování mají povahu společenskou, občanskoprávní i trestněprávní. Za zvýšením rizika sociálních vyloučení stojí, že téměř pětina seniorů postrádá smysluplnou náplň svého života, mají nedostatečnou motivaci a téměř zanevívají nad jakoukoli aktivitou.

⁷ VIDOVIČOVÁ L.- *Věková diskriminace – ageismus: úvod do teorie a výskyt diskriminačních přístupů ve vybraných oblastech s důrazem na pracovní trh*. Praha, Brno: VÚPSV, 2005, ISBN: 978-80-210-4627-6

3. Kriminalita a senioři

Pojem kriminalita neboli zločinnost je možný výskyt trestného nebo kriminálního chování zahrnující trestné činy, spáchané v určité společnosti. Nebezpečné protispolečenské chování, které je považováno za trestný čin, hodnotí trestní právo. Kriminalita je řazena k sociálně patologickým jevům. Kriminalitu dělíme na skrytou a zjevnou. Zjevná kriminalita je okamžitě řešena orgány činnými v trestním řízení v rámci České republiky a je statisticky evidována. Skrytá kriminalita není řešena ani statisticky nijak vedena do doby, než vyjde najevo. V rané fázi zjevné kriminality je prověřujícím orgánem Policie České republiky.

3.1 Policie ČR

Policie České republiky je jednotným ozbrojeným bezpečnostním sborem, který vznikl dne 21. června 1991, jehož úkolem je ochrana majetku a bezpečnosti osob, ochrana veřejného zájmu a předcházení trestné činnosti v zemi. Role Policie České republiky je dána zákonem č. 273/2008 Sb.⁸, o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Policie České republiky plní úkoly podle trestního řádu, na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti podle dalších svěřených zákonů, předpisů, ať z Evropských společenství anebo z mezinárodních smluv, které jsou nedílnou součástí právního řádu České republiky.⁹ Policie České republiky je přímo podřízena Ministerstvu vnitra a v jejím čele stojí Policejní prezident. Policie je tvořena policejním prezidiem, dále útvary s celorepublikovou působností, krajskými ředitelstvími a útvary zřízenými v rámci krajských ředitelství. Policie nemá za poslání v zemi mocensky zasahovat, ale pouze a především sloužit veřejnosti, jak je uvedeno v předních místech Ústavy České republiky v článku 2 odstavce 3, dle něhož státní moc slouží občanům České republiky. Za heslo bylo zvoleno „pomáhat a chránit“. Každý policista představuje a realizuje činnost samostatně, takový každý je vykonavatel státní a veřejné moci, kdy má zákonem uloženo, jak a co učinit. Policisté jsou ve služebním poměru podle zákona č. 361/2003 Sb., každoročně jsou povinni opakovaně projít střeleckou a fyzickou přípravou, opakovaně absolvovat několik školení nutných k výkonu svého služebního zařazení a každé dva roky musí na prohlídku ke služebnímu lékaři.

⁸ Sb. - Sbírký

⁹ *O nás Policie ČR* [online]. www.policie.cz: Ministerstvo vnitra, 2017 [cit. 2017-5-10]. Dostupné z web: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

3.2 Prevence kriminality v ČR

Politika prevence kriminality má v České republice dlouholetou tradici, nepřetržitou součástí vládní politiky je prakticky od vzniku samostatné České republiky, tedy od roku 1993. V roce 1996 byla přijata první Strategie prevence kriminality a od té doby se v České republice formuje a vyvíjí. Systém prevence kriminality se rozvíjí na místní a celorepublikové úrovni, rozvíjí se postupy a přístupy státní správy i samospráv v preventivním přístupu k řešení jednotlivých druhů kriminality a kriminálně rizikových jevů, rozvíjí se i mezinárodní spolupráce. Strategie vychází z priorit daných Programových prohlášení vlády České republiky. Prevence kriminality zahrnuje veškerá opatření ke snížení rizika výskytu trestných činů, jejich špatných důsledků pro jednotlivce i společnost, včetně samotného strachu z kriminality. Je prokázáno, že dobře naplánovaná strategie prevence kriminality podporuje bezpečnost ve společnosti a přispívá k udržitelnému rozvoji ve státě, zlepšuje kvalitu života a snižuje náklady státu při řešení trestné činnosti. V České republice je prevence kriminality rozvinutá, odpovídá doporučení mezinárodních orgánů zabývajících se touto problematikou.

3.3 Prevence kriminality ve vztahu k seniorům

Policie České republiky v rámci prevence kriminality na seniorech spustila několik ochranných a preventivních programů, zvýšila aktivitu především v osobním setkávání se seniory, ať již v rámci návštěv v domovech pro seniory, pořádá pravidelně přednášky pro starší občany s cílem co největší osvěty současného trendu kriminality na starších občanech, tedy s cílem jejich ochrany. Do osvěty jsou zapojeny i další orgány státní správy. Například ve spolupráci s Městskou policií napříč Českou republikou jsou pro seniory pořádány kurzy sebeobrany, kde se senioři dozví, nejen jak případnému nebezpečí předcházet, ale hlavně jak se co nejefektivněji před pachateli bránit. Tyto konkrétní kurzy bývají hojně navštěvovány, jsou určeny pro všechny seniory, dokonce i pro ty, kteří jsou již špatně fyzicky zdatní. Další zdravotní i dobrovolné organizace pořádají pro seniory přednášky se zaměřením na trénování paměti a mozkový jogging. V souladu se Strategií prevence kriminality v ČR na roky 2016 až 2020 (usnesení vlády č. 66/2016), došlo dalším usnesením vlády č. 652/2020 a se souhlasem ministerstva vnitra k vyhlášení Programu prevence

kriminality na místní úrovni pro rok 2022, vedeno jako Program PK 2022.¹⁰ V tomto programu je mimo jiné pamatováno na všechny občany ČR, tedy na děti a mladistvé, dospělé a v neposlední řadě je věnována velká pozornost prevence kriminality ve vztahu k seniorům. Policií ČR, jejím tiskovým odborem bylo vytvořeno v posledním roce několik poučných brožur, které vycházejí z policejní praxe, z páchané kriminality na této skupině obyvatel.

3.3.1 Obezřetný senior

Pro seniory byla Policií ČR vytvořena brožura obezřetný senior, která si dala za úkol seznámit co nejvíce starších občanů (seniorů) s riziky, které jsou aktuální v současné době, protože zloději, kteří se snaží okrádat seniory, využívají stále promyšlenější způsoby. Pachatelé se snaží pod různými záminkami vloudit do přízně seniorů, vstupují do jejich domovů, kde se snaží využívat vhodného okamžiku a nepozornosti. V této brožure je v první části cílem zdůraznit ochranu svého soukromí, domova, aby senioři nepouštěli nikoho do svého bytu nebo domu. Jsou zde jednoduché návody a postupy, jak se chovat, když se chce někdo do jejich soukromí vloudit, ať již předem telefonicky nebo přímo fyzicky na místě. Ve druhé části je zde upozorňováno na virtuální rizika, kdy se pachatelé vydávají za pracovníky banky a dochází k napadání účtů. V poslední části této brožury dochází k vysvětlení chování mimo domov, svůj prostor, s tipy jak se co nejefektivněji a obezřetně pohybovat a vystupovat v cizím prostředí. Na závěr je popsáno několik případů z minulosti v návaznosti na všechny tři části brožury. Hlavním heslem této brožury je „Důvěřuj, ale PROVĚŘUJ“.

3.3.2 Obezřetnost se vyplatí

V policejní brožure obezřetný senior je seniorům vysvětlována problematika kapesních krádeží. Ke krádežím dochází každodenně, a to zejména v místech výskytu většího množství lidí. Pachatelé těchto krádeží jsou označováni jako kapsáři. Kapsáři využívají prakticky každé příležitosti nepozornosti lidí, jejich neopatrnému zacházení s osobními věcmi a kradou vyloženě bleskově a nepozorovaně. Poškozený se o chybějících věcech dozví mnohdy až jinde, nebo po delší době. Kapsáři často pracují ve skupinách, kdy odcizené věci jdou z ruky do ruky, takže po několika vteřinách pachatel, který věci odcizil, předá dál jiné osobě a vlastně, když není chycen ihned, jste prakticky bez šance o navrácení věci. Cílem této brožury není seniory vystrašit, ale přiblížit jim, jak by se měli o své věci při cestách

¹⁰ Internet – mvcr.cz, vyhlášení programu prevence kriminality pro rok 2022, 23.2.2022

a výletech starat. Je zde doporučeno, aby se co nejvíce vyhýbali skupinám většího počtu lidí, nespouštěli své věci z očí, nenosili cennosti na zádech, kam není vidět, využívali skrytých kapes a nenosili všechny cennosti v jedné kapse nebo peněženke. Je zejména zdůrazněno zacházení s platební kartou, jak ji schovat, PIN neukládat v její blízkosti a poté jak se chovat při jejím odcizení.

3.3.3 Stop násilí na seniorech

Občanské sdružení ŽIVOT 90 ve spolupráci s Policií ČR vydalo pro seniory manuál, který uvádí otázky „ Co je násilí na seniorech?“ a „ Co je zanedbávání?“. Vysvětluje se zde, že se jedná o donucovací chování užívané jednou osobou k ovládnutí jiné nebo jiných osob. Takové jednání může mít mnoho rozmanitých podob, jako jsou například hrubé nadávky, neustálé kritizování, zesměšňování, podřívání sebedůvěry jednotlivce, ekonomické vydírání, přecházející k omezování osobní svobody, nebo vyhrožování či dokonce k přímé tělesné ublížení na zdraví. Charakteristickým rysem výše uvedeného chování je jeho opakování, dlouhodobost a téměř každodenní přítomnost. Obětmi násilí a zanedbávání se v České republice stává až 20% lidí starších 60 let. V rámci této osvěty je zde řešeno a poukazováno na fyzické násilí, psychické a citové vydírání, zanedbávání, sexuální zneužívání a finanční a majetkové zneužívání seniorů.¹¹

3.3.4 (Ne)bezpečný věk

Tato policejní brožura je takovým celkovým průřezem s doporučením pro seniory. Starší lidé se často stávají terčem zájmu zlodějů, kapsářů, podvodníků i násilníků, jsou zranitelní i v běžném silničním provozu, který je čím dál tím hustší, rychlejší a agresivnější. Základní doporučení seniorům jsou:

- Jak se chránit před okradením
- Jak předcházet riziku přepadení
- Jak se vyhnout podvodu
- Jak zabezpečit majetek
- Jak se chovat v silničním provozu

¹¹ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN: 978-80-247-2014-2

4. Seniori v trestním řízení

Seniori jsou v rámci trestního řízení velmi specifickou skupinou, ať se již týká jejich zranitelnosti, paměti, křehkosti a další vlivů. Mnohdy je u seniorů zapotřebí využití neodkladných a neopakovatelných úkonů v trestním řízení, což ve své podstatě znamená, že co nejvíce informací je zapotřebí zjistit a neprodleně zadokumentovat. U seniorů často po několika hodinách dochází ke zkreslování situace, popisy pachatelů se mnohdy s odstupem času liší. Česká republika disponuje moderním zákonem v této oblasti, který byl přijat v rámci strategie prevence kriminality, a tím je zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, který nabyl účinnosti dne 1. srpna 2013. Vzhledem k dalším okolnostem vyvíjející se trestné činnosti nejen na seniorech poslanecká sněmovna v roce 2016 tento zákon novelizovala. Podle této novelizace získali seniori větší ochranu v případě, že se stanou obětí trestného činu. Podle této právní novely mají seniori práva v podstatě jako děti, jsou zařazeni mezi zvlášť zranitelné oběti, kdy mají například právo být vyslýcháni jen jednou, nemusí se setkat s pachatelem a mohou si vybrat, zda je bude vyslýchat policista nebo policistka. V rámci policie jsou na problematiku seniorů speciálně vyškolení policisté, byli na tuto problematiku vytvořeny týmy spolupracující od základních článků Policie ČR. Samozřejmě vše zhodnotí trestní orgán, rozhodující je věk a zohledňuje se celkový zdravotní a psychický stav oběti. Nová práva pro seniory však neznamenají, že jsou pro zákonodárce neplnohodnotnými lidmi, jak ihned začali tvrdit někteří psychologové, jde pouze o určité výhody, které získají v trestním řízení. Tyto výhody jsou jejich právem, nikoli povinností. Novela zákona o obětech trestných činů č. 45/2013 Sb. samozřejmě umožňuje, aby si seniori i ve svém vysokém věku mohli svá práva hájit sami. Avšak víme, že představa o samostatné obhajobě svých práv v trestním řízení končí okamžikem, kdy je na osobě seniora spáchán trestný čin. Po spáchání trestného činu je u těchto jedinců snížena schopnost účinného využití svých práv v probíhajícím trestním řízení. Snížená schopnost orientace v trestním řízení nastává už i u osob středního věku a u seniorů to bývá dokonce ve vysoké míře. Z těchto důvodů je proto nutné považovat nově přijatá práva pro seniory za velmi užitečná. Zejména právo na bezplatného zmocněnce, který může sehrát obrovskou pomoc pro poškozeného v případech, kdy je pachatel zjištěn a svoji trestnou činnost na seniorovi zcela popírá. Jednak může požadovat za seniora provedení úkonů, které povedou k usvědčení pachatele a zejména pak dokáže uplatnit příslušnou náhradu škody a nemajetkové újmy, čemuž se věnuje Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, který odvedl v roce

2021 na pomoc obětem trestných činů částku 185 milionů korun¹². Tato instituce získává finanční prostředky z prodeje zajištěného majetku pocházejícího z trestné činnosti pachatelů trestných činů.

4.1 Zákon o obětech trestných činů č. 45/2013 Sb.

Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie – směrnice EU¹³. Podstatné je postavení oběti v trestním řízení a v rámci EU vzájemné uznávání soudních rozhodnutí v občanských a trestních věcech. Účelem je, aby se obětem dostalo vhodných informací, podpory a ochrany a mohly se účastnit trestního řízení.

Tři hlavní oblasti zákona:

- Vymezení práv oběti
- Peněžítá pomoc obětem ze strany státu (Ministerstvo spravedlnosti)
- Spolupráce mezi státem a neziskovými organizacemi

Práva oběti jsou rozvedena na 6 dílů, tedy právo na:

1. Poskytnutí odborné pomoci (§ 4 až § 6)
2. Informace (§ 7 až § 13)
3. Ochranu před hrozícím nebezpečím (§ 14)
4. Ochrana soukromí (§ 15 a § 16)
5. Ochrana před druhotnou újmou (§ 17 až § 22)
6. Peněžitou pomoc (§ 23 až § 37)

4.1.1 Kdo je obětí

Pro účely zákona se rozumí obětí každá fyzická osoba, která utrpěla újmu včetně, fyzické, duševní či citové újmy či hmotnou ztrátu, které byly přímo způsobeny trestným činem (i provinění a čin jinak trestný, příprava, pokus a dokonáný trestný čin). Obětí je taková osoba do doby, nevyjde-li najevo opak. Status oběti se neodvívá od výsledku trestního řízení. Dítětem je každá osoba mladší 18ti let.

¹² Internet - <https://www.kurzy.cz/zpravy/639718-uzsvm-odvedl-v-roce-2021-na-pomoc-obetem-trestnych-cinu-rekordnich-185-milionu-korun>

¹³ EU – Evropská unie

4.1.2 Zvlášť zranitelné oběti

Tyto oběti jsou zvlášť zranitelné z hlediska druhotné újmy, zastrašování ze strany pachatele, samotnou účastí v trestním řízení apod. Vždy je třeba posuzovat, kromě zákonného vymezení zvlášť zranitelných obětí, jaký trestný čin se stal, komu se stal a za jakých okolností se stal (individuální posouzení případu).

Zvlášť zranitelné oběti jsou oproti ostatním obětem zvýhodněny:

- a) právem na bezplatnou odbornou pomoc (§ 5 odst. 1),
- b) právem na zabránění jejího kontaktu s pachatelem (§ 17 odst. 2), resp. omezením výjimek z tohoto práva,
- c) právem na výslech osobou stejného nebo opačného pohlaví (§ 19 odst. 1), resp. omezením výjimek z tohoto práva,
- d) právem na tlumočnicka stejného nebo opačného pohlaví (§ 19 odst. 2),
- e) prováděním výslechu obzvláště citlivě (§ 20 odst. 1),
- f) prováděním výslechu vyškolenou osobou v přípravném řízení (§ 20 odst. 2),
- g) omezením opakování výslechu a v případě opakování pak výslechem stejné osoby (§ 20 odst. 3),
- h) právem na zabránění bezprostředního vizuálního kontaktu s pachatelem (§ 20 odst. 4),
- i) právem na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně za podmínek § 51a trestního řádu.

Z kategorie zvlášť zranitelných obětí lze ještě speciálně vyjmout děti (osoby mladší 18 let), u nichž jsou některá práva posílena ještě více, pokud jde o výslech vyškolenou osobou, pokud jde o podmínky bezplatnosti zastupování zmocněncem.

4.2 Skupiny obětí seniorů

Oběť je jedním z pomyslných vrcholů, které se objevují v analýze kriminality. Oběť je vždy součástí spáchaného deliktu, kterým je způsobena nějaká škoda, ať materiální nebo nemateriální. Některé oběti, ať již dle své příslušnosti k určité skupině osob, tak i kvůli individuálním vlastnostem, v našem případě seniori, se vyznačují tím, že jsou pro pachatele snadnějším a dostupnějším cílem, případně jím způsobenou škodu pocítují intenzivněji, než ostatní. Takové osoby řadíme do skupiny zvlášť zranitelných obětí. Kriminalita má dlouhodobě tendenci se koncentrovat, a to nejen ve vztahu k určitým oblastem, ale i k určitým cílům, obětem. Často se hovoří dokonce o tom, že na 4% populace se páchá 44%

trestné činnosti. Výzkumy také dokládají, že oběti, které se staly vícekrát terčem spáchání nějakého trestného činu vykazují vyšší pravděpodobnost opakované viktimizace. Těchto poznatků využívá Policie České republiky při prevenci, projektech a poskytované pomoci, aby byly cílené a efektivní. Moderní demokratické státy radí pomoc obětem trestné činnosti mezi základní priority. V policejní praxi rozlišujeme několik skupin obětí, v zásadě máme celkem čtyři hlavní skupiny seniorů, kteří se nejčastěji stávají oběťmi trestné činnosti.

4.2.1 Zdraví senioři žijící běžným životem

Za skupinu zdravých seniorů žijících běžným životem jsou považováni senioři, kteří se neustále zapojují do běžného společenského života, přes svůj seniorský věk jsou neustále aktivní, ve valné většině ještě pracují, podnikají, sportují, nebo si hlídají životosprávu. O tom, že duševní i fyzická aktivita je pro lidské zdraví důležitá pochybuje málokdo. Pokud je obětí trestného činu senior z této skupiny, ve většině případů odmítá dokonce využívat práv zvláště zranitelné oběti. Pro orgány činné v trestním řízení jsou senioři z této skupiny často větším přínosem pro objasnění případu, než běžní poškození z řad dospělých, minimálně vzhledem k životním zkušenostem a větší obezřetnosti.

4.2.2 Znevýhodnění senioři

Druhou skupinou jsou osamělí senioři, nebo senioři v tíživé životní situaci. Stále přibývá osamělých seniorů bez kontaktu s vnějším prostředím, kteří bojují se zhoršujícím se zdravotním stavem, nebo jsou v tíživé životní situaci, ať již finanční nebo týkající se bydlení. Tito osamělí senioři často patří mezi osoby, kteří nějakým způsobem zažili již II. Světovou válku, přes 50. tvrdá léta minulého století a poté komunismus v Československu. Prožité tragické události a traumatické zážitky z jejich dětství si povětšinou nesou po celý život. Vzpomínky a zhoršený zdravotní stav výrazně komplikují jejich životní situaci., to vše navíc spojené s jejich nedůvěrou v okolí. S případy těchto seniorů se snaží vypomáhat mnoho dobrovolníků, kteří je navštěvují a pomáhají jim s jejich základními potřebami a v neposlední řadě pomáhají i další dobročinné organizace. Takoví lidé se obtížně svěřují svému okolí s tím, že se stali obětí trestného činu, velmi nápomocni při probíhajícím trestním řízení jsou právě ti dobrovolníci nebo zmíněné organizace.

4.2.3 Tělesně nemocní či postižení senioři

Další skupinou seniorů, kteří se stávají obětí trestných činů, jsou postižení a tělesně nemocní. Tato skupina se nejčastěji stává obětí majetkové kriminality, jako jsou krádeže na osobách, vloupání do bytů či rodinných domů. Za posledních několik let je častým jevem vloupání do bytu či rodinného domu za použití lsti, které v sobě zahrnuje i trestný čin porušování domovní svobody patřící do násilné kriminality. Když se zastavíme u násilné kriminality, tak zahrnuje trestný čin loupež. Loupež se oproti krádeži vyznačuje tím, že jednání směřující ke zmocnění se cizí věci obsahuje násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí. Při těchto uvedených trestných činech jsou senioři častými poškozenými s ohledem na jejich reakce, postřeh a zdravotní stav.

4.2.4 Duševně nemocní senioři

Poslední rozlišovanou skupinou seniorů jsou duševně nemocní. Ve vyšším věku se vyskytuje poměrně vysoké spektrum duševních poruch. Nejčastější klinické formy duševních poruch jsou ve stáří demence, deprese a delirium. Pro demenci je příznačné, že dochází k podstatnému úbytku kognitivních funkcí od premorbidní kapacity. Syndrom demence vzniká na podkladě poškozených činností mozku systémovým onemocněním, infekcí, chronickou intoxikací, traumaty a dalšími noxami. Nejčastější demencí je Alzheimerova choroba, pro kterou je typický pomalý začátek, častá ztráta soudnosti, logického uvažování a časoprostorové orientace, až jsou takový jedinci postupně nesoběstační a závislí na péči okolí. Deprese je dlouhotrvající psychická porucha, která se projevuje snížením až vymizením schopnosti prožívat potěšení, dochází postupně k poklesající náladě až k patologickému smutku. Ve vyšším věku jsou deprese považovány za rizikový faktor pro vznik Alzheimerovy choroby.¹⁴ Další závažné duševní poruchy jsou například delirium a manie, které vedou až poškození mozku. V této skupině obětí je pro Policii ČR velmi obtížné získat od poškozených byt' jen základní informace o samotném činu. Prakticky ve všech případech dochází k výpovědi za přítomnosti lékařů či jiných odborníků.

¹⁴ MARCELA HAUKE A KOLEKTIV – *Když do života vstoupí demence*. RUDI Tábor 2017, ISBN:978-80-906320-7-3

4.3 Nejčastější trestné činy páchané na seniorech

Senioři jsou snadnou kořistí pro pachatele trestných činů, proto se velmi často stávají oběťmi především majetkové trestné činnosti. Bohužel v dnešní době není výjimkou ani domácí násilí páchané na seniorech. Podvody páchané na seniorech jsou poměrně latentní trestnou činností. Okradení senioři se stydí, raději nikomu neřeknou, co se jim stalo a to ani v rámci nejužší rodiny. Dnešní pachatelé jsou čím dál více sofistikovanější, nezanechávají za svým jednáním často žádné stopy a pro kriminalisty je čím dál těžší jejich dopadení. Jedním z hlavních důvodů, proč si pachatelé vybírají seniory je ten, že jsou důvěřiví, osamělí, rádi si povídají a poslouchají, jsou méně ostražití, mají minimum kontaktů s okolím a jsou tělesně slabší. Pachatelé mnohdy zacházejí tak daleko, že se nejen dostávají do minimální blízkosti seniorů, ale i do jejich obydlí, kde je následně připraví i o celoživotní úspory.

4.3.1 Kapesní krádeže

Trestný čin krádeže upravuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, kde v páté hlavě vymezuje skutkovou podstatu tohoto trestného činu.

Krádež § 205

- (1) *Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a*
- a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,*
 - b) čin spáchá vloupáním,*
 - c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí,*
 - d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo*
 - e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*
- (2) *Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.*
- (3) *Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.*
- (4) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
- (5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).
- (6) Příprava je trestná.¹⁵

Dne 6. srpna 2020 byl ve Sbírce zákonů uveřejněn zákon č. 333/2020 Sb., kterým došlo, mimo jiné, k zásadní změně § 138 odst. 1 trestního zákoníku, když byly nově stanoveny hranice škod pro účely trestního zákoníku stanoveny takto:

- a) škodou **nikoli nepatrnou** se rozumí škoda dosahující částky nejméně 10.000 Kč¹⁶
- b) škodou **nikoli malou** škoda dosahující částky nejméně 50.000 Kč
- c) **větší škodou** se rozumí škoda dosahující částky nejméně 100.000 Kč
- d) **značnou** škodou pak škoda nejméně 1.000.000 Kč
- e) **škodou velkého rozsahu** škoda dosahující částky nejméně 10.000.000 Kč.

Citované změny se dotýkají všech trestných činů, jejich znakem základní nebo kvalifikované skutkové podstaty je výše způsobené škody nebo jejího získaného prospěchu. Celý zákon č. 333/2020 nabyl účinnosti dnem 1. října 2020.

Ke kapesním krádežím na seniorech, dochází velmi často, jedná se o organizovanou trestnou činnost, zejména ve velkých městech, kde je na menším prostoru větší shluk obyvatel. Kapesní krádež se vyznačuje odcizením věcí, které má poškozený při sobě bez užití násilí. Kapesní krádež je kvalifikována jako Krádež dle § 205 odst. 1 písm. a), d) trestního zákoníku, samozřejmě se zohledněním výše škody.

¹⁵ ÚZ Úplné znění, TRESTNÍ PŘEDPISY, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s. 56, vydavatelství Sagit, a.s., Ostrava, ISBN: 978-80-7208-991-8

¹⁶ Kč – Koruna česká

4.3.2 Krádeže vloupáním do bytů, rodinných domů a rekreačních objektů

Podle trestního zákoníku se vloupáním rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jistící překážky. Takovým uzavřeným prostorem může být stavba a její části, chata, dům, byt, ale také oplocený pozemek, nebo například i automobil. **Lstí** je myšlena nepravdivá záminka k vniknutí do uzavřeného prostoru, kdy se pachatel vydává kupříkladu za kontrolora elektřiny, plynu, nebo sociálního pracovníka a jiné. **Nedovoleným překonáním uzamčení** může být použití odcizeného, vylákaného, nalezeného nebo duplikátu klíče, i bez poškození zámku, nebo vylomením, odvrtním a rozbitím. **K překonání jiné jistící překážky** je však už zapotřebí využití síly, jako například stržení plotu, vytržení nebo přerézání mříží a jiné. Pokud však vnikne pachatel do vnitřního prostoru otevřenými dveřmi, nejde o vloupání.

Pojem vloupání je v českém právu spojen s trestným činem krádeže, kvalifikovaný podle § 205 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku. Pachatel se takového činu dopouští svým jednáním bez ohledu na výši škody, kterou způsobil, respektive bez ohledu na to, jakou faktickou hodnotu má odcizená věc. Pokusu krádeže se pachatel dopustí provedeným vloupáním v úmyslu zmocnit se cizí věci, i když se jí nakonec nezmocní.

Pokud dojde k vloupání do obydlí, tedy zejména bytu nebo rodinného domu, spolu s krádeží vloupáním ať již v pokusu nebo krádeží samotné, dopouští se takový pachatel zároveň porušování domovní svobody podle § 178 trestního zákoníku. V takovém případě je poškozeným oprávněný uživatel bytu nebo rodinného domu, bez ohledu na vlastnictví dané nemovitosti.

K vloupání do rodinných domů, kde jsou obyvatelé senioři, dochází velmi často, pachatelé využívají návyků seniorů, kteří mají často se opakující denní režim, například chodí ve stejný čas na nákup, navštěvují opakovaně stejná místa v obdobném čase a podobně. Navíc většina seniorů mývá v domě uloženou finanční hotovost, protože jsou, jak často zmiňují, ze staré školy a bankám nevěří. Fenoménem posledních let je vloupání do rodinných domů přes den, kdy pachatelé vniknou do domu a když je majitel senior nachytá v domě, tak mají legendu o hledání čehosi, nebo si vymyslí záminku, že potřebují půjčit telefon na zavolání a jiné. Seniorům mnohdy nedochází, že se jednalo o zloděje a v mnoha případech takové vloupání ani policii ČR nehlásí.

4.3.3 Loupeže

Loupeže patří do násilné trestné činnosti, které upravuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, kde v druhé hlavě vymezuje skutkovou podstatu tohoto trestného činu. Trestný čin loupež má ve své podstatě dva objekty zájmu, předmětem ochrany je jednak osobní svoboda a jednak majetek, kterého se chce pachatel zmocnit. Trestní zákoník zařazením loupeže mezi trestné činy proti svobodě zdůrazňuje zásah do osobní svobody ve smyslu rozhodování v majetkové sféře, který považuje za závažnější pro charakteristiku loupeže za rozhodující. Napadenou osobou je nejen osoba, která vlastní tu danou věc, ale i osoba, která je oprávněná z cizí věci nakládat. Z hlediska naplnění skutkové podstaty trestného činu loupeže není však rozhodná hodnota věci, není rozhodné ani to, že poškozenému nevznikla žádná majetková škoda, například z důvodu, že neměl žádnou věc u sebe, což je důsledkem toho, že ustanovení dle § 173 chrání dva zájmy, majetek a svobodu rozhodování.¹⁷

§ 173 Loupež

- (1) *Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.*
- (2) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,*
 - a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,*
 - b) *způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
 - c) *způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo*
 - d) *spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).*
- (3) *Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.*
- (4) *Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*
- (5) *Příprava je trestná.*¹⁸

¹⁷ ŠÁMAL A KOLEKTIV, *Velké komentáře*, Trestní zákoník II., C.H.Beck, 2010, ISBN:978-80-7400-178-9

¹⁸ ÚZ Úplné znění, TRESTNÍ PŘEDPISY, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s. 50, vydavatelství Sagit, a.s., Ostrava, ISBN: 978-80-7208-991-8

Této násilné trestné činnosti se dopouštějí pachatelé zejména v nočních hodinách, ve valné většině se jedná o uživatele drog. Za trestný čin loupež je v České republice vysoká trestní sazba. Hlavním specifikem u loupeží na seniorech jsou její následky. Senioři po loupežném přepadení mají vzhledem ke svému stáří a tělesné konstituci větší zdravotní komplikace. Jednou z takových komplikací jsou psychické následky, ale zejména ty fyzické, kdy u seniorů dochází k většímu rozsahu zranění.

4.3.4 Podvody

Trestný čin podvod patří také jako krádež do páté hlavy zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Podvodné jednání pachatele, tj. uvedení v omyl nebo využití omylu, může směřovat nejen k poškozenému, ale i vůči jiné osobě.

Omyl je rozpor mezi skutečností a představou. O omyl jde i tehdy, když podváděná osoba nemá o důležité okolnosti vůbec žádnou představu nebo se domnívá, že se nemá čeho obávat. Omyl se může týkat i skutečnosti, které teprve mají nastat, pachatel ale musí o omylu jiného vědět už v době, kdy dochází k jeho obohacení.

Uvedení v omyl je jednání, kterým pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci. Uvedení v omyl může být spácháno konáním (např. předkládáním nekrytých šeků), opomenutím (zamlčením důležitých skutečností ve věci) a konkludentním jednáním (např. pachatel se nají a napije v restauraci a dopředu jedná s úmyslem nezaplatit). Uvedení v omyl lze také spáchat lstí, kdy může jít o poskytnutí nepravdivé zavádějící informace, která vede k dosažení trestného činu podvod.¹⁹

Účastnit se podvodu mohou až čtyři osoby, které mají různá právní postavení, jedná se o pachatele, osobu jednající v omylu, poškozeného a osobu, která z tohoto nezákonného jednání získala neodůvodněný majetkový prospěch. Avšak nejen osobním jednáním pachatele (poškozeného a dalších) může být trestný čin podvod spáchán, ale také za využití technického zařízení.

§ 209 Podvod

(1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou,

¹⁹ ŠÁMAL A KOLEKTIV, Velké komentáře, Trestní zákoník II., C.H.Beck, 2010, ISBN:978-80-7400-178-9

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

- (2) *Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.*
- (3) *Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.*
- (4) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,
c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.
- (5) *Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,*
a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).
- (6) *Příprava je trestná.²⁰*

Podvodům na seniorech se věnuje narůstající počet pachatelů, kteří pod různými legendami vylákají velké finanční částky, mnohdy i celoživotní úspory. Některé z těchto podvodů budou uvedeny v praktické části práce, kdy uvedu několik případů, kazuistiku.

4.3.5 Vydírání

Další násilný trestný čin vydírání je upraven v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, ve druhé hlavě, stejně jako výše uvedený trestný čin loupež. Při tomto trestném činu musí být cíl pachatele adresován poškozenému a ten jej musí vnímat. Pokud poškozený nevnímá, k čemu jej pachatel nutí svým jednáním, jde o pokus vydírání

²⁰ ÚZ Úplné znění, *TRESTNÍ PŘEDPISY*, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s. 58, vydavatelství Sagit, a.s., Ostrava, ISBN: 978-80-7208-991-8

na nezpůsobitelném předmětu útoku. Speciální případy vydírání jsou omezování osobní svobody, znásilnění a sexuální nátlak. Omezování osobní svobody je upraveno v trestním zákoníku ve druhé hlavě v § 176, znásilnění § 185 a sexuální nátlak § 186 jsou v trestním zákoníku upraveny ve třetí hlavě. Při vydírání je po subjektivní stránce třeba úmyslného zavinění.

§ 175 Vydírání

- (1) *Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.*
- (2) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,*
 - b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,*
 - c) spáchá-li takový čin se zbraní,*
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu,*
 - e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo*
 - f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.*
- (3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,*
- a) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312), nebo*
 - c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.*
- (4) *Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*
- (5) *Příprava je trestná.²¹*

²¹ ÚZ Úplné znění, *TRESTNÍ PŘEDPISY*, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s. 50,51, vydavatelství Sagit, a.s., Ostrava, ISBN: 978-80-7208-991-8

Vydírání patří k nejohavnějším a odsouzení hodným vzorcům chování a přináší s sebou vždy mnoho smutku a především bolesti. Manipulace a citové vydírání patří do rejstříku zprostředkovaného ovlivňování s cílem dosáhnout vlastního prospěchu. U seniorů pozorujeme nejčastěji využívání bezmocnosti seniora, ke se pachatelé snaží svou silou a převahou získat prospěch. Často tak zdůvodňují „povinnost“ rodiče (seniora) starat se i o dospělé dítě, podporovat finančně jeho i jeho rodinu. Je i několik případů, kdy například vnuk vydírá svou babičku vyhrožováním sebevraždou, když mu nedá peníze. V takových případech se projevuje absolutní bezohlednost a vydírající zcela bez skrupulí nutí seniora, aby vyplnil jeho vůli.

4.3.6 Úmyslné ublížení na zdraví

Ublížení na zdraví je v trestním zákoníku zakotveno mezi trestnými činy proti zdraví v první hlavě ve druhém dílu, konkrétně jako Těžké ublížení na zdraví, Ublížení na zdraví. Dále jsou zde mezi trestnými činy proti zdraví vedeny podle § 146a Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky, podle § 147 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti a podle § 148 Ublížení na zdraví z nedbalost. V této podkapitole uvedu pouze první dva paragrafy, které jsou při trestné činnosti na seniorech nejčastěji řešeny.

Ublížení na zdraví je trestným činem, pokud je narušena tělesná integrita, nebo celkové zdraví člověka a poškozený potřebuje ke své léčbě nejméně 7 dnů. Následně se ublížení posuzuje podle důsledků zranění, které nastalo. Jedná se například o traumatické zranění, vážné poškození zdraví, nebo potrat.

Těžká újma na zdraví je v případě, kdy poškozený potřebuje lékařskou péči delší než 6 týdnů, nebo když oběť přijde o orgán, nebo smysl, má trvalou duševní nebo tělesnou poruchu.

§ 145 Těžké ublížení na zdraví

- (1) Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.*
- (2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*
 - a) na dvou nebo více osobách,*

- b) na těhotné ženě,*
 - c) na dítěti mladším patnácti let,*
 - d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,*
 - e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,*
 - f) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,*
 - g) opětovně nebo poté, co spáchal jiný zvláště závažný zločin spojený s úmyslným způsobením těžké újmy na zdraví nebo smrti nebo jeho pokus, nebo*
 - h) ze zavrženíhodné pohnutky.*
- (3) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*
- (4) Příprava je trestná.²²*

§ 146 Ublížení na zdraví

- (1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.*
- (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*
- a) na těhotné ženě,*
 - b) na dítěti mladším patnácti let,*
 - c) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,*
 - d) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo*

²² ÚZ Úplné znění, *TRESTNÍ PŘEDPISY*, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s. 56, vydavatelství Sagit, a.s., Ostrava, ISBN: 978-80-7208-991-8

- e) *na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.*
- (3) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.*
- (4) *Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*²³

V případech násilné trestné činnosti je v mnoha případech tenká hranice mezi právní kvalifikací, v mnohdy rozhodují maličkosti. Ublížení na zdraví u seniorů bývá o to vážnější s ohledem na jejich fyzickou připravenost proti útoku, včetně jejich zdravotního stavu. Senioři mají mnohem menší šanci se útočníkovi (pachateli) ubránit.

4.3.7 Týrání

Násilné TČ²⁴ týrání jsou v trestním zákoníku zakotveny ve čtvrté hlavě mezi trestnými činy proti rodině a dětem. Týráním se rozumí zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti s určitou trvalostí, kdy toto jednání svěřená osoba pociťuje jako těžké příkoří. Trvalost jednání pachatele je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě jeho zlého nakládání.

§ 198 Týrání svěřené osoby

- (1) *Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.*
- (2) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,*
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
 - c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo*
 - d) páchá-li takový čin po delší dobu.*
- (3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1*

²³ ÚZ Úplné znění, *TRESTNÍ PŘEDPISY*, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s. 43,44, vydavatelství Sagit, a.s., Ostrava, ISBN: 978-80-7208-991-8

²⁴ TČ – trestný čin

- a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
- b) smrt.²⁵

§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí

- (1) *Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.*
- (2) *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
 - a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,*
 - b) *způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
 - c) *spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo*
 - d) *páchá-li takový čin po delší dobu.*
- (3) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1*
 - a) *těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo*
 - b) *smrt.*²⁶

Statistiky uvádí, že v 56% případů jsou tyranem seniorů jejich děti nebo vnoučata, zároveň tyraní bývají také partneři seniorů, což je v 26 % zjištěných případů. Zjišťování a pomoc seniorským obětem týrání, násilí nebo zanedbávání jsou velmi složité a komplikované. Oběti mají tendenci svůj problém tajit nebo si jej připustit. Převládá u nich strach z potrestání od pachatele, stud před ostatními lidmi, pocity bezradnosti či izolace. V neposlední řadě mají také pocit ekonomické závislosti na druhých. Samotné vyrovnání se s tím, že blízké osoby ať již děti, vnoučata nebo profesionální pečovatelé jsou pachateli trestného činu, je pro poškozené seniory velmi náročné. Jsou to zejména nejčastější důvody k mlčenlivosti a zatajování pravého stavu věci. U seniorů je velká složitost odhalení týrání od lidí zvenčí či pečovatelů, není u nich překvapivá situace, že nevychází z bytu, nelze vždy bezpečně rozpoznat projevy domácího násilí, pády a poranění nejsou ve stáří ničím výjimečným.

²⁵ ÚZ Úplné znění, *TRESTNÍ PŘEDPISY*, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s. 56, vydavatelství Sagit, a.s., Ostrava, ISBN: 978-80-7208-991-8

²⁶ ÚZ Úplné znění, *TRESTNÍ PŘEDPISY*, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s. 56, vydavatelství Sagit, a.s., Ostrava, ISBN: 978-80-7208-991-8

4.4 Oběť ve stavu těsně po spáchaném trestném činu

Napadení pachatelem je velmi traumatická záležitost, vymykající se zátěži, na níž je lidská psychika připravena. Samotné napadení zraňuje psychickou integritu, protože zásadně mění například životní situaci, způsob prožívání mezilidských vztahů, mění se vztah k vlastnímu tělu, k fyzické existenci a vnímání vlastních možností ovlivňovat a kontrolovat svůj život.

4.4.1 Práce s obětí

Základem dobré práce s obětí je první kontakt, navázání důvěry s poškozeným, nic neuspěchat, spěch zvyšuje strach a nervozitu. Při prvním setkání nic oběti neslibovat. Nejčastější chybou při prvním kontaktu s obětí – seniorem je používání obecných frází. Další velkou chybou je vyčítání a obviňování oběti, například otázky typu „to jste si nevšiml, že Vás někdo sleduje?“, nebo „proč jste měl u sebe tolik peněz?“. Dalším velmi těžkým momentem je při prvním kontaktu s poškozeným seniorem u násilného trestného činu pokládání otázek směřujících do intimní oblasti. Intimní oblastí je myšlena nejen sexuální oblast, slovo intimní znamená důvěrný, přátelský, soukromý. Nezbytnost takových otázek je třeba posuzovat s ohledem na předmět dokazování, tedy skutečnosti nezbytné pro rozhodnutí každého orgánu činného v trestním řízení tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 2 odst. 5 trestního řádu), nebo pro další postup v řízení. Nastane-li nutnost položení otázky směřující do intimní oblasti, platí, že je třeba klást otázku zvláště šetrně. Požadavek zvláštní šetrnosti znamená nejen volbu vhodných výrazových prostředků, ale i způsob, jakým je otázka položena. Otázky musí být formulovány při zachování potřebné ohleduplnosti a musí být přizpůsobeny věku, osobním zkušenostem a psychickému stavu oběti. Zároveň musí být otázky kladeny vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výsledk později doplňovat a oběť znovu vystavit stresu.

4.4.2 Prohlášení oběti

Je zde upraven institut známý ze zahraničí, jenž se označuje jako „Victim Impact Statement“, tedy prohlášení oběti o následcích (dopadu), které měl trestný čin na život oběti. Prohlášení může mít trojí význam:

- 1) Je tím realizováno právo oběti být slyšena, a to nejen k okolnostem, které jsou důležité z hlediska objasnění skutečností důležitých pro rozhodnutí ve věci. Oběti může takové prohlášení pomoci při citovém vyrovnání se s událostí.

- 2) Obviněný má možnost uvědomit si, co činem spáchal.
- 3) Význam má toto prohlášení i pro soud, kterému může pomoci při individualizaci trestu a při rozhodování o uplatněném nároku oběti na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích (majetková a nemajetková újma).

Prohlášení bude zpravidla obsahovat následující informace:

1) Identifikační údaje:

- identifikace orgánu činného v trestním řízení, kterému se doručuje prohlášení,
- označení věci, které se týká (spisovou značkou),
- identifikace oběti (jméno a příjmení),
- datum a místo sepsání prohlášení,
- podpis.

2) Prohlášení o dopadu trestného činu, zejména:

- emoční dopad - jak byl ovlivněn život (pracovní a rodinné vztahy), pocity (hněv, strach), následky (např. poruchy spánku, deprese)
- fyzický dopad - zranění a jak ovlivnila život
- finanční dopad - ušlý zisk, výdaje v souvislosti s trestným činem (léčba, léky, snížení příjmu, pracovní neschopnost).

5 Výslech seniora

Výslech je metodou kriminalistické a vyšetřovací praxe, která je upravena trestním řádem. Při výslechu je nutné dodržování a respektování základních občanských práv a svobod občanů. Výslech svědka seniora je vždy ovlivněn dvěma základními faktory, faktorem vnitřním a vnějším. **Vnitřní faktor** (na straně seniora) je jeho pocit nejistoty, selhání, sebeobviňování, výřečnost a další. Tento faktor ovlivňuje aktuální psychický stav poškozeného (vždy zvýšená tenze), schopnost zapamatování a především schopnost reprodukce prožitého. Velmi záleží na věku, psychické a fyzické odolnosti jedince a v neposlední řadě na sociální postavení.

Oproti tomu **vnější faktor** (na straně vyslychajícího) je například profesní deformace, prostředí, kde dochází k setkání.

Před započítím výslechu je nezbytná takzvaná **identifikace rizikových osob**. Je to v podstatě vyhodnocení signálů zvýšeného rizika dopadu jednání pachatele. Je třeba zjistit u poškozeného, zda měl nějaké zdravotní problémy před spácháním trestného činu, reviktimizaci (zda byla již osoba dříve obětí trestného činu), zda nemá nedostatek zdrojů podpory po spáchání trestného činu (žije sama, nemá příbuzné, blízké přátelé), zda netrpí pocitem vlastního selhání a jiné.

5.1 Fáze výslechu oběti – seniora

Výslech oběti seniora není jednoduchou záležitostí, proto je zapotřebí před samotným výslechem určit osobu, která výslech provede. U Policie ČR jsou na problematiku seniorů určeni policisté, kteří procházejí pravidelným školením, mají přehled o aktuálním stavu trestné činnosti páchané na této skupině obyvatel a v naprosté většině jde o služebně starší a zkušené policisty. V policejních senior týmech jsou v hojném počtu zastoupeny ženy.

5.1.1 Příprava

Před započítím výslechu s obětí je velmi důležitá příprava, zjištění všech okolností k případu, získání co nejvíce informací o poškozeném, zejména u seniorů se jedná o zdravotní stav, rodinu a sociální prostředí. Dále je v mnoha případech u seniorů zapotřebí zjistit případnou spojitost s pachatelem, nezářídka se jedná o rodinné příslušníky, ošetřovatele, nebo blízké známé.

5.1.2 Navázání kontaktu

V tomto stádiu výslechu se formuje psychologický kontakt mezi vyslychajícím a vyslychaným, kdy navázání kontaktu obvykle rozhoduje, zda vyslychaný bude pravdivě vypovídat. Navázání psychologického kontaktu je navození klimatu, kde vyslychaný silně pociťuje potřebu vypovídat popravdě a má zájem tuto potřebu (pocit) realizovat. Pokud se vyslychajcímu podaří ve vyslychaném potřebu (pocit) vyvolat, je třeba toto udržet po celou dobu výslechu. K takovému vyvolání pocitu u vyslychaného pomáhá zejména slušné a korektní vystupování vyslychajcího, dále jeho slušné oblečení, kulturní vyjadřování a zejména vybrání vhodného prostředí. V závěru navázání kontaktu je třeba vyslychaného srozumitelně řádně poučit o jeho právech a povinnostech a učinit závěr zda poučení porozuměl, zda nevyužívá svého práva odepřít výpověď a zda pochopil předmět výslechu.

5.1.3 Vlastní výslech

V úvodním stádiu výslechu po řádném poučení se pozvolna přechází k monologu vyslychaného, vyslychající mu nechá prostor, ať zkrájí uvede, co je mu o předmětné věci známo, jedná se o spontánní výpověď vyslychaného. Smyslem monologu vyslychaného je jeho možnost volně vypovědět, co sám ve věci považuje za důležité a co se dozvěděl od jiných. Tímto monologem se vyslychající seznámí s vysvětlením a objasněním podmínek vzniku a průběhu vyšetřované události z pohledu vyslychané osoby, zjistí novou (jinou) interpretaci dosud získaných důkazů, zjištění subjektivního názoru vyslychaného a pomůže získat první představu o vztahu vyslychaného k prošetřované věci. Při monologu je dobré vyslychané minimálně přerušovat, nechat jej co nejvíce mluvit a počkat až sám skončí. Poté jsou nasnadě doplňující otázky k upřesnění získaných informací z monologu. Ve stádiu monologu je zásadní taktický postup, nebo-li analýza v průběhu výpovědi. Analýza výpovědi v průběhu výslechu je analyticko-syntetická činnost heuristického charakteru, které spočívá v rozboru poskytnutých informací z monologu vyslychaného a je vyslychajícím srovnávána se zjištěnými informacemi a zajištěnými důkazy. Analýza umožňuje zejména zjistit rozpory mezi výpovědí a zjištěnými fakty, zjistit neúplnost výpovědi a zejména zjistit, zda vyslychaný chce, nechce nebo není schopen z objektivních nebo subjektivních důvodů podat úplnou výpověď. Na základě zjištěných skutečností a dalších okolností se vede výslech ke zjištění maxima informací.

5.1.4 Závěr a vyhodnocení výsledku

Poslední stádium výsledku je stádiem otázek a odpovědí. V tomto stadiu výsledku se přechází z monologu k postupnému dialogu, kde vyslychající kladením otázek spontánní výpověď vyslychaného doplňuje, upřesňuje, konkretizuje a prověřuje. V této fázi výsledku přechází do popředí a je výrazně aktivnější vyslychající, který aplikací dílčích jednotlivých taktických postupů, formulací a důrazem na kladení otázek formuje výpověď vyslychaného. Při pokládání otázek je často chybou pokládání otázek, v nichž je již obsažena odpověď. Tato fáze výsledku vyžaduje od vyslychajícího pečlivou přípravu, zkušenost a znalost problematiky, protože před žádným výsledkem si nelze striktně stanovit otázky předem, mnohokrát při počátečním monologu vyslychající sdělí informaci, která je vyslychajícímu neznámá a mění mnohdy skutečnosti. Přesná protokolace výsledku má v probíhající trestním řízení zásadní význam.

5.2 Druhy výsledku oběti – seniora

Při výsledcích obětí seniorů je k nutné přistupovat dle fyzického a psychického stavu vyslychaného. V této podkapitole uvedu další dělení výsledku ve vztahu k seniorům.

5.2.1 Výslech zdravého seniora

Jedná se o atypický druh výsledku, kdy při výsledku proti vyslychajícímu stojí osoba o několik desítek let, mnohdy o několik generací starší, má mnoho životních zkušeností, prožila mnohdy toliko různých situací za různých okolností, do kterých se dnešní generace nedokáže vtělit. Seniori jsou poslední generací, která zažila druhou světovou válku, bídu, změny režimů a dnešní svět je jim takřka cizí, nestíhají rychlost dnešní doby. S ohledem na to, že tyto osoby často bývají nostalgičtí k době svého mládí a středního věku, přikrášlují si prožitou realitu a zvyšují svou úlohu v jejich prožité době, je třeba k výsledku přistupovat a přizpůsobit tomu i tempo výsledku. Nezřídka se stává, že chybou vyslychajícího při výsledku je arogance, neúcta a rychle zvolené tempo. Vyslychaný senior si totiž často neuvědomuje, že vyslychajícího zajímají pouze fakta související s řešeným případem. Je tedy nutné, aby se vyslychající dostal takzvaně na vlnu seniora, získal jeho důvěru, nespěchal a zvolil citlivý přístup. Častou chybou je, že seniora vyslychají mladí, nezkušení policisté a mnohdy se z těchto důvodů nedozví podstatné informace.

5.2.2 Výslech nemocného seniora

Senioři bývají velmi často přes svoje stáří i nemocní a jejich výslechy probíhají mnohdy v nestandardních podmínkách, jsou pod vlivem léků, za přítomnosti ošetřovatelů, sester nebo lékařů. V těchto případech bývá pro vyslychajícího velmi obtížné navázat s vyslychaným kontakt, je zapotřebí již od začátku výslechu bez tlaku cílit na informace, které souvisí s probíhajícím šetřením. Vzhledem k věku a zdravotní způsobilosti se výslechy provádí jako výslech svědka za účasti soudce z důvodu, že se jedná mnohdy o neodkladný a neopakovatelný úkon, tedy aby výslech byl použitelný v trestním řízení, případně u soudu jako důkaz.

5.2.3 Výslech umírajícího seniora

V této fázi jde o zcela mimořádnou situaci, takový výslech je velmi obtížný, je třeba cílit pouze na podstatné věci k případu. Osoba, která umírá má zafixované ve svém mozku takové informace, které by mohli být v několika minutách zcela ztraceny. Ze strany vyslychajícího je důležité vyslychanou osobu zpočátku uklidnit, nezmiňovat současný zdravotní stav, osvědčuje se povzbuzení ze strany vyslychajícího a lékaře. Pokud to situace dovolí je třeba umírající osobu co nejméně unavovat, aby nedošlo z její strany k podrážděným reakcím. Takovýto úkon je vhodné dokumentovat nejen písemně, ale také na videozáznam.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Nápad a objasněnost trestné činnosti na seniorech

Pro sledování trestné činnosti na seniorech má Policie ČR Statistiku kriminality, jedná se o data pouze Policie ČR, která nejsou nijak zveřejněna, není zde zahrnuta žádná trestná činnost řešená Vojenskou policií, Vězeňskou službou (ani GIBS²⁷), proto nelze čísla prezentovat jako kriminalitu České republiky, potažmo krajů, územních odborů Policie ČR anebo policejních okresů. Existuje řada trestných činů, kde jsou senioři jako poškozené osoby, ale nejsou vedeny jako objekty napadení, proto získané počty nelze brát jako úplné. Oproti tomu, například vloupání do vozidla, kde je poškozený senior, bylo v policejní statistice ve vztahu k trestné činnosti páchané na seniorech, bylo by to zavádějící, protože pachatel při vloupání do vozidla ve většině případů poškozeného nezná. Snažíme se tedy při statistice trestné činnosti zaměřené na seniory evidovat pouze případy, kdy pachatel využije toho, že poškozený je senior a využije takové spáchání s ohledem na jejich věk. Osoby jako objekty napadení se z tohoto důvodu pečlivě evidují pouze u vybraných takticko-statistických klasifikací, obecně lze říci, že se jedná o násilnou a mravnostní trestnou činnost, podvody a krádeže často spojené s porušováním domovní svobody, nebo kapesní krádeže. Ve statistice kriminality jsou objekty napadení evidovány do roku 2016 a po přestavbě SK²⁸ opět až od roku 2017, jelikož celá metodika evidence objektů napadení byla přepracována.

6.1 Česká republika - objasněnost trestné činnosti na seniorech

V této podkapitole uvedu ze získaných dat pracovníků senior týmů a z dat soustředěných na celorepublikové policejní středisko analýz, získaná data registrovaných skutků (trestných činů) spáchaných na seniorech. Dle získaných dat z databáze AMOS senior²⁹ byl vytvořen index objasněnosti, kde bylo zhodnoceno období „posledních“ (data za rok 2022 vzhledem k době, kdy je diplomová práce tvořena nejsou v současné době k dispozici) pěti let, za období let 2017 – 2021. Objasněnost za dané období byla vypočítána stanoveným indexem objasněnosti.

²⁷ GIBS – Generální inspekce bezpečnostních sborů

²⁸ SK – statistika kriminality

²⁹ AMOS senior – policejní databáze shromážděných dat o seniorech

6.1.1 Výpočet objasněnosti za dané období let 2017 - 2021

Objasněnost za dané období byla vypočítána stanoveným indexem objasněnosti.

I_o = index objasněnosti

$$I_o = \frac{R}{S} \times 100$$

R = počet objasněných skutků

S = počet spáchaných skutků

Ze získaných dat byla zjištěna objasněnost trestné činnosti na seniorech, která je uvedena v níže uvedené tabulce. Bylo zjištěno, že průměrná objasněnost za sledované období v rámci celé České republiky je 32,58%, nejnižší objasněnost byla v roce 2019 a nejvyšší v roce 2020.

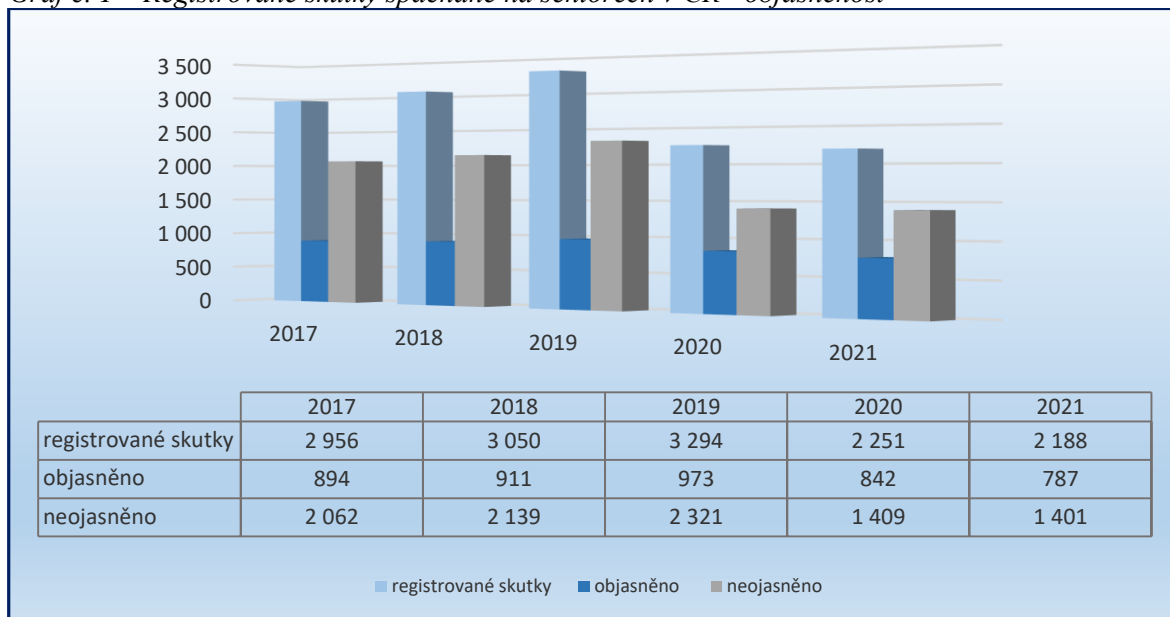
Tabulka č. 1 – Objasněnost trestné činnosti na seniorech v ČR

TČ senioři - ČR	2017	2018	2019	2020	2021
Registrované skutky	2 956	3 050	3 294	2 251	2 188
Objasněno	894	911	973	842	787
Neobjasněno	2 062	2 139	2 321	1 409	1 401
Objasněnost v %	30,2	29,9	29,5	37,4	35,9

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Získaná data byla převedena do grafu, který dotváří k celé zkoumané statistické věci větší přehlednost.

Graf č. 1 – Registrované skutky spáchané na seniorech v ČR - objasněnost

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Z grafu č. 1 je patrné, že v letech 2017-2019 měl nápad trestné činnosti na seniorech stoupající tendenci, kterou v letech 2020 a 2021 významně ovlivnila pandemie Covid 19, která snížila nápad trestné činnosti na seniorech v rámci České republiky prakticky o jednu třetinu.

6.2 Středočeský kraj – registrované skutky spáchané na seniorech - objasněnost

V další podkapitole praktické části diplomové práce uvedu ze získaných dat zhodnocení stejného období v rámci Středočeského kraje Policie ČR. Bude využito stejných výpočtů podle indexu objasněnosti za období let 2017 – 2021.

6.2.1 Výpočet objasněnosti za dané období let 2017 - 2021

Objasněnost za dané období byla vypočítána stanoveným indexem objasněnosti. Ze získaných dat byla zjištěna objasněnost trestné činnosti na seniorech, která je uvedena opětovně v níže uvedené tabulce. Bylo zjištěno, že průměrná objasněnost za sledované období v rámci Středočeského kraje je 37,22%, nejnižší objasněnost byla v roce 2021 a nejvyšší v roce 2020.

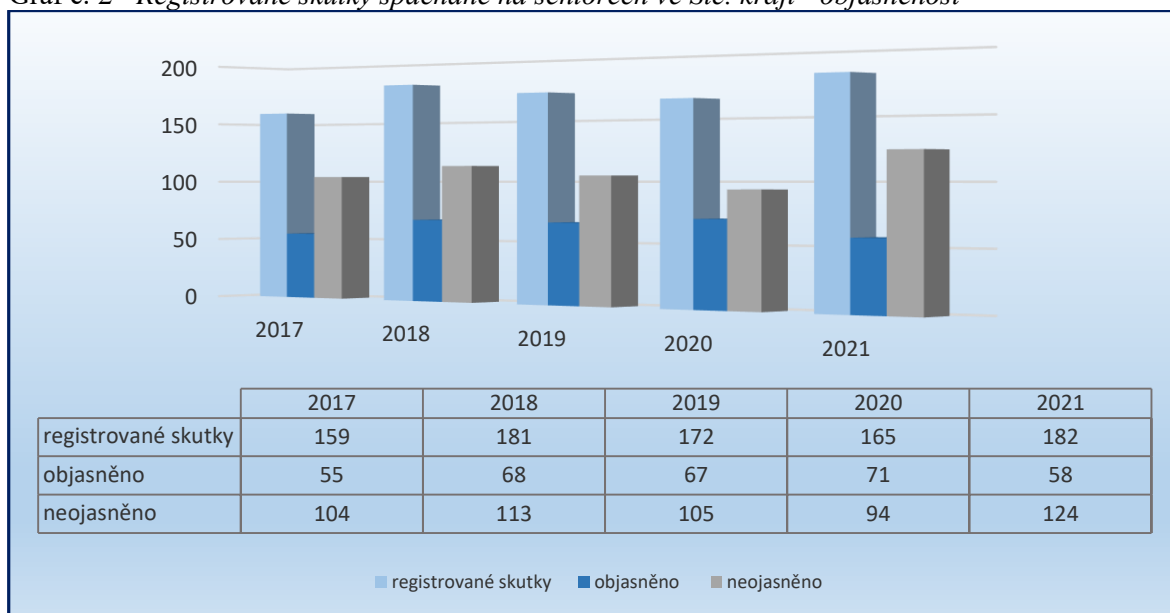
Tabulka č. 2 – Objasněnost trestné činnosti na seniorech ve Stč. kraji

TČ senioři - Stč. kraj	2017	2018	2019	2020	2021
Registrované skutky	159	181	172	165	182
Objasněno	55	68	67	71	58
Neobjasněno	104	113	105	94	124
Objasněnost v %	34,6	37,6	39	43	31,9

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Za účelem větší přehlednosti byla získaná data dána do níže uvedeného grafu.

Graf č. 2 - Registrované skutky spáchané na seniorech ve Stč. kraji - objasněnost

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Z grafu č. 2 je patrné, že nárůst trestné činnosti na seniorech v rámci Středočeského kraje neměl oproti totožné trestné činnosti v rámci celé České republiky ve stejných letech stoupající a klesající tendenci, tedy nebyl prakticky, co se spáchaných skutků týče ovlivněn pandemií Covid 19.

6.3 ÚO Kolín PČR – registrované skutky spáchané na seniorech - objasněnost

I přesto, že ve své diplomové práci se zabývám prioritně trestnou činností páchanou na seniorech ve Středočeském kraji, ze statistického hlediska je vždy lepší porovnání více získaných dat, aby jejich srovnání bylo relevantnější. Proto jsem se rozhodl uvést získaná data z ÚO³⁰ Kolín, což je jeden z odborů Policie ČR spadající pod Krajské ředitelství Středočeské policie a týká se přímo mé osoby, protože v rámci ÚO Kolín pracuji jako operativce na SKPV Kolín se zaměřením i na linii senior. V roce 2021 je viditelně nízká objasněnost, která je ovlivněna velkým počtem případů spáchaných v rámci akce „Polský VNUK“, které jsou do současné doby předmětem jednání s Polskou stranou, kde je nyní trestní řízení vedeno, což by v podstatě pozitivně ovlivnilo nejen objasněnost ÚO Kolín

³⁰ ÚO – Územní odbor

a také ve větší míře i objasněnost Středočeského kraje a samozřejmě i v menší míře v rámci České republiky.

6.3.1 Výpočet objasněnosti za dané období let 2017 - 2021

V rámci ÚO Kolín byla objasněnost za dané období vypočítána stanoveným indexem objasněnosti. Ze získaných dat byla zjištěna objasněnost trestné činnosti na seniorech, která je uvedena opětovně v níže uvedené tabulce. Bylo zjištěno, že průměrná objasněnost za sledované období v rámci ÚO Kolín je 27,1%, nejnižší objasněnost byla v roce 2021 a nejvyšší v roce 2019.

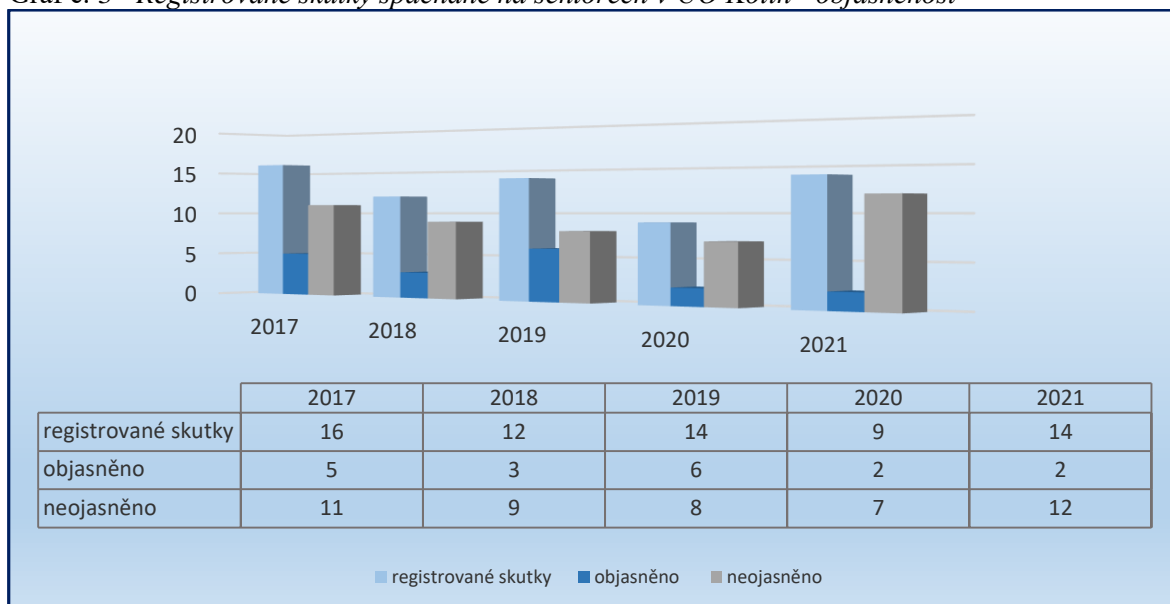
Tabulka č. 3 – Objasněnost trestné činnosti na seniorech v ÚO Kolín

TČ senioři - ÚO Kolín	2017	2018	2019	2020	2021
Registrované skutky	16	12	14	9	14
Objasněno	5	3	6	2	2
Neobjasněno	11	9	8	7	12
Objasněnost v %	31,3	25	42,9	22,2	14,2

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Za účelem větší přehlednosti byla získaná data dána opět do níže uvedeného grafu.

Graf č. 3 - Registrované skutky spáchané na seniorech v ÚO Kolín - objasněnost

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Z grafu č. 3 si můžeme povšimnout, že nápad trestné činnosti v rámci ÚO Kolín měl klesající tendenci pouze v roce 2020, což ovlivnila pandemie Covid 19 a její restrikce, jakými byly například zákaz vycházení a další vládní opatření.

6.4 ČR x Stč. kraj x ÚO Kolín – porovnání objasněnosti tr. činnosti na seniorech

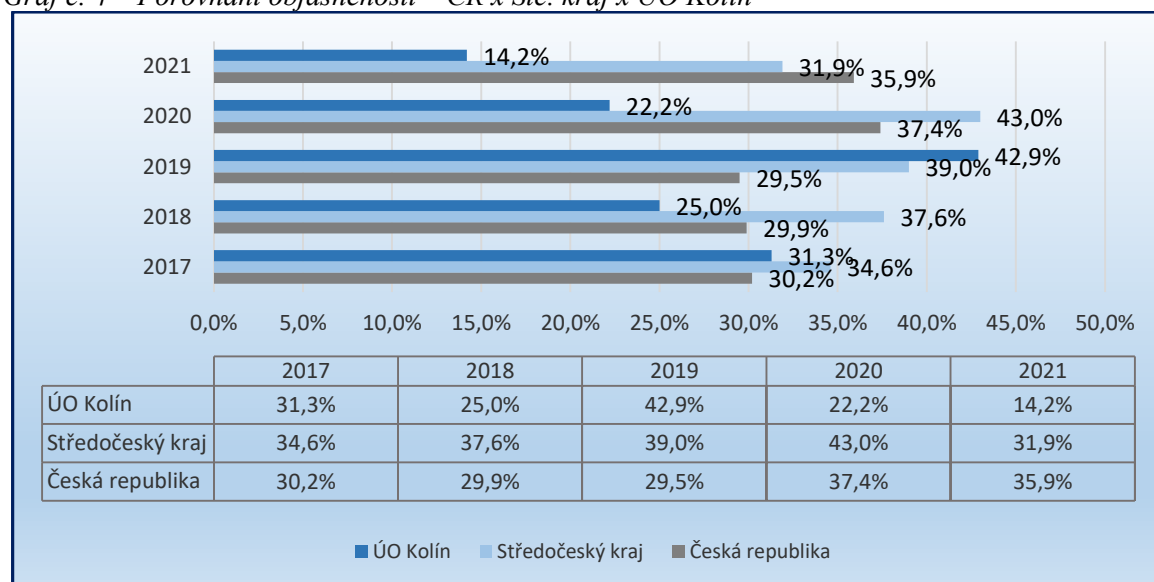
Z dat získaných z policejních zdrojů jsem v této páté kapitole uvedl počty registrovaných spáchaných skutků, jejich počty objasnění a v rámci let 2017 až 2021, a to ve třech územních celcích, v České republice, ve Středočeském kraji a v poslední řadě v soudním okrese Kolín. Ze sledovaných dat vychází, že Středočeský kraj ve své objasněnosti, až na rok 2021 je na celorepublikovém průměru. Získaná data jsou znázorněna v níže uvedené tabulce a grafech.

Tabulka č. 4 – Porovnání objasněnosti TČ na seniorech ČR x Stč. kraj x ÚO Kolín

Objasněnost - senioři	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	30,20%	29,90%	29,50%	37,40%	35,90%
Středočeský kraj	34,60%	37,60%	39,00%	43,00%	31,90%
ÚO Kolín	31,30%	25,00%	42,90%	22,20%	14,20%

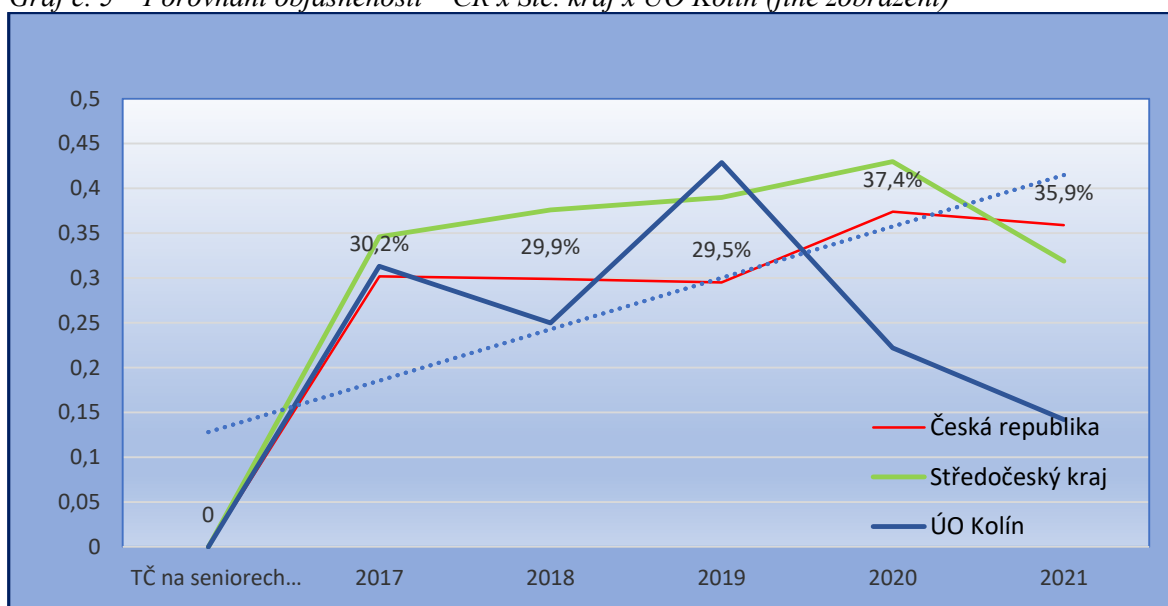
Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Graf č. 4 – Porovnání objasněnosti – ČR x Stč. kraj x ÚO Kolín

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Graf č. 5 – Porovnání objasněnosti – ČR x Stč. kraj x ÚO Kolín (jiné zobrazení)

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Pokud bychom měli zhodnotit grafy č. 4 a č. 5, které znázorňují statistiku kriminality, respektive porovnání kriminality mezi celou Českou republikou, Středočeským krajem a Územním odborem Kolín, tak zjistíme, že ve sledovaném období 2017 až 2021 je průměrná objasněnost České republiky 32,58%, Středočeského kraje 37,22% a Územního odboru Kolín 27,12%, tedy Středočeský kraj měl průměrně nejvyšší objasněnost a překvapivě nejnižší článek měl i nejnižší objasněnost, kterou výrazně ovlivnily poslední dva roky.

6.4.1 Rozdíl objasněnosti za dané období let 2017 – 2021 ČR x Stč. kraj

Objasněnost Středočeského kraje, pod který spadá 14 územních odborů Policie ČR, včetně ÚO Kolín byla v rámci objasněnosti celé České republiky v letech 2017 až 2020 v průměru za tyto čtyři roky vyšší o 6,8%, kdy nejvyšší rozdíl byl v roce 2019. V posledním sledovaném roce 2021 byla však objasněnost policie Středočeského kraje pod celorepublikovým průměrem o 4%.

Tabulka č. 5 – Rozdíl objasněnosti trestné činnosti na seniorech ČR x Stč. kraj

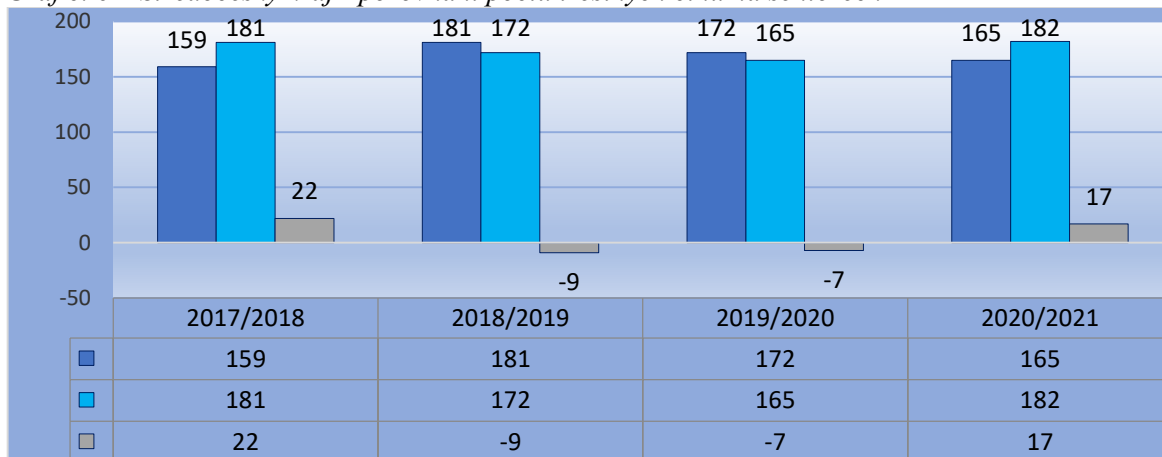
Objasněnost - roční	2017	2018	2019	2020	2021
Česká republika	30,2%	29,9%	29,5%	37,4%	35,9%
Středočeský kraj	34,6%	37,6%	39,0%	43,0%	31,9%
Rozdíl ČR x Stč. kraj	4,4%	7,7%	9,5%	5,6%	-4,0%

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

6.5 Středočeský kraj – meziroční porovnání počtu trestných činů na seniorech

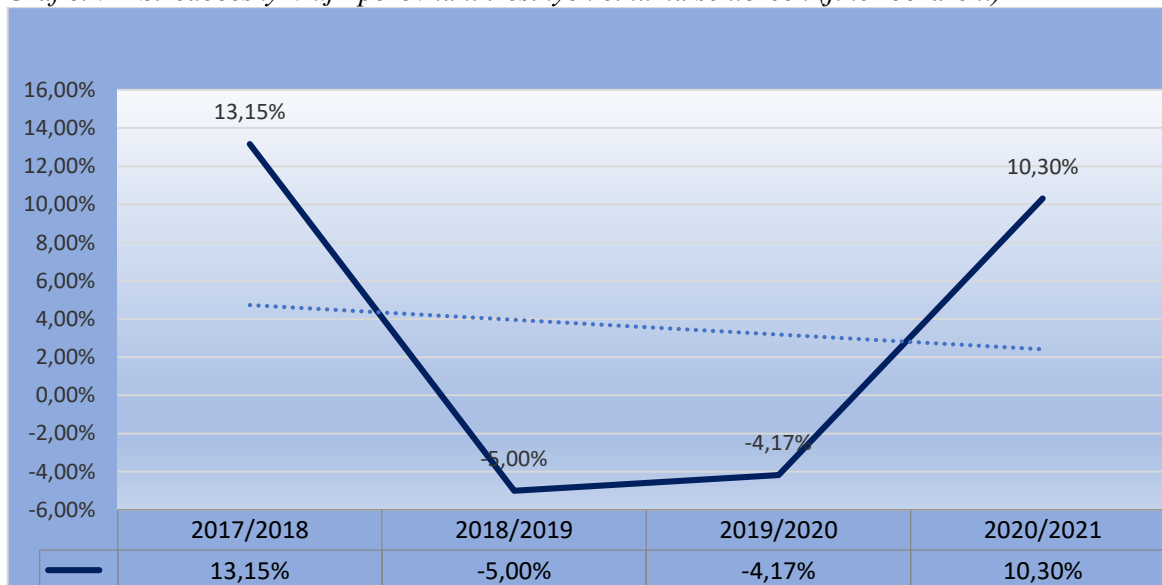
V podkapitole jsem se rozhodl ze získaných dat uvést porovnání počtu trestných činů v rámci Středočeského kraje mezi sledovaným obdobím, lety 2017 až 2021.

Graf č. 6 – Středočeský kraj - porovnání počtů trestných činů na seniorech

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Graf č. 7 – Středočeský kraj - porovnání trestných činů na seniorech (jiné zobrazení)

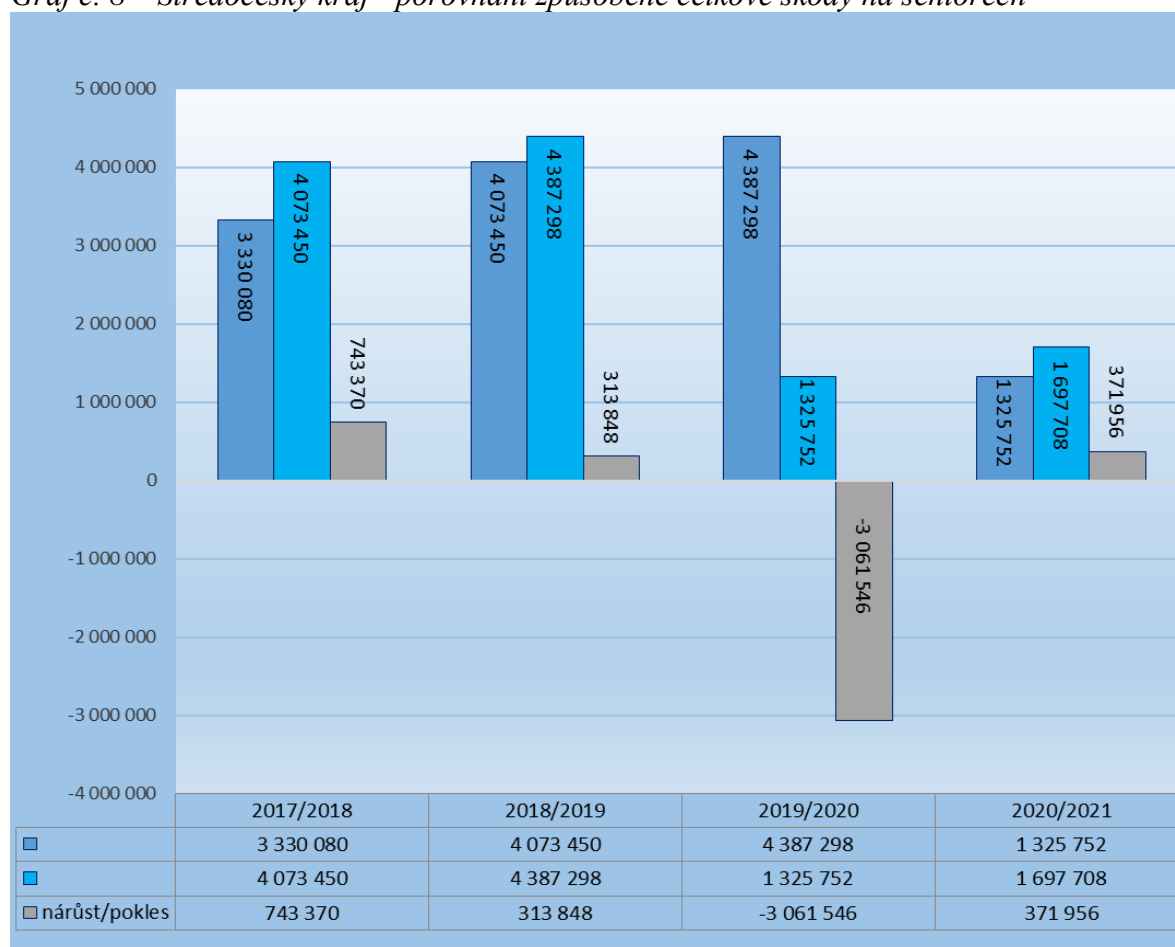
Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Z uvedených grafů č. 6 a č. 7 je zřejmé, že ve sledovaném období byl nejvyšší nárůst v roce 2018 oproti roku 2017 o 13,15% a nejvyšší pokles trestných činů byl o rok později v roce 2019 oproti roku 2018 o rovných 5%.

6.6 Středočeský kraj - meziroční porovnání způsobené škody na seniorech

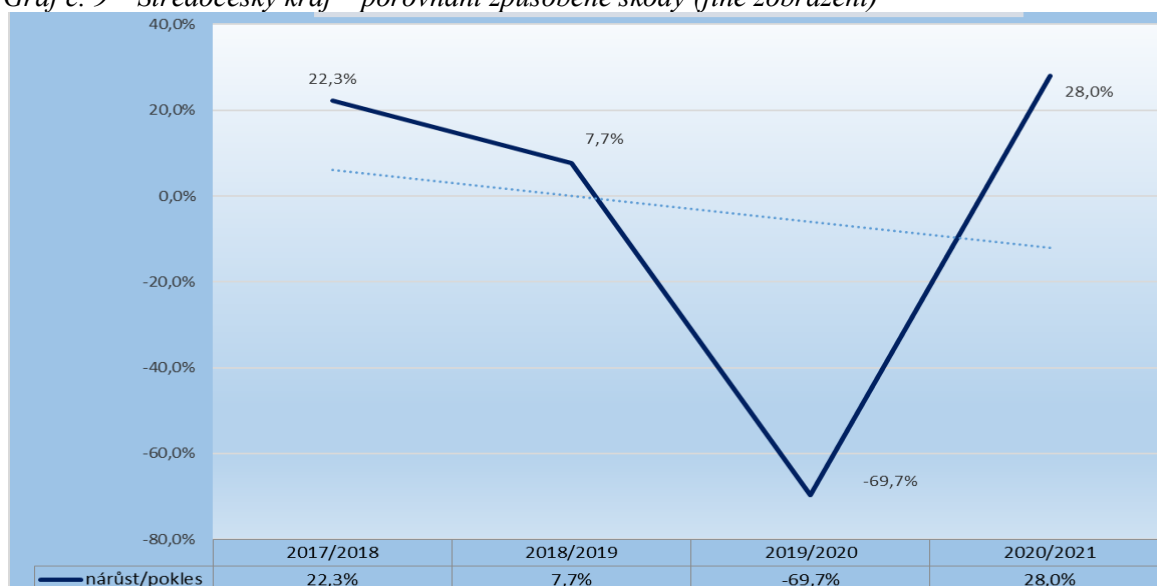
Jednou a nedílnou součástí spáchané trestné činnosti na seniorech je způsobená škoda, kterou pachatelé svým jednáním způsobí. V roce 2017 způsobili pachatelé svým jednáním celkovou škodu v rámci Středočeského kraje ve výši 3.330.080 Kč, v roce 2018 v celkové výši 4.073.450 Kč, v roce 2019 v celkové výši 4.387.298 Kč, v roce 2020 byla celková škoda 1.325.752 Kč a v roce 2021 celkovou škodu ve výši 1.697.708 Kč.

Graf č. 8 – Středočeský kraj - porovnání způsobené celkové škody na seniorech

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Graf č. 9 – Středočeský kraj – porovnání způsobené škody (jiné zobrazení)

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

V uvedených grafech č. 8 a č. 9 můžeme pozorovat, že ve Středočeském kraji v letech 2017 až 2019 měla škoda způsobená pachateli trestných činů na seniorech stoupající tendenci, naopak v roce 2020 nastal výrazný zlom, kdy oproti roku 2019 klesla sledovaná škoda způsobená kriminalitou na seniorech o propastných 69,78%. Pokles však nevydržel ani rok, jelikož v dalším roce 2021 se opět způsobená škoda zvýšila ze sledovaného roku 2020 o 28%.

6.7 ČR – trestná činnost na seniorech podle věku

Podkapitola nazvaná trestná činnost na seniorech podle věku je zaměřena na věk poškozených při spáchání trestného činu a je rozdělena do tří kategorií. První kategorie poškozených seniorů (kategorie I.) je ve věku 65 až 70 let, druhá kategorie (kategorie II.) je 71 až 80 let a třetí kategorie (kategorie III.) je věk poškozených 81 let a více.

6.7.1 Počet poškozených seniorů podle věkových kategorií v rámci ČR

V příložené tabulce č. 6 můžeme sledovat dílčí počty spáchaných trestných činů na seniorech ve třech uvedených kategoriích podle stanoveného věku v rámci celé České republiky. Ve sledovaných letech 2017 až 2021 je nejpoškozenější kategorií druhá ve věku od 71 let do 80 let, zejména v roce 2017 byla zatížena 62,68% z celé kriminality na seniorech, nejnižší procentuální poměr na nápadu celkové trestné činnosti měla v následujícím roce 2018, jednalo se o 37,96%. Ve sledovaném období v průběhu pěti let je

průměrný procentuální poměr kategorie II. 48,42% ve vztahu k celkovému nápadu trestných činů na všechny seniorské kategorie. Nejméně zatíženou je kategorie č. III. s průměrnými 18,62% za sledovaných pět let.

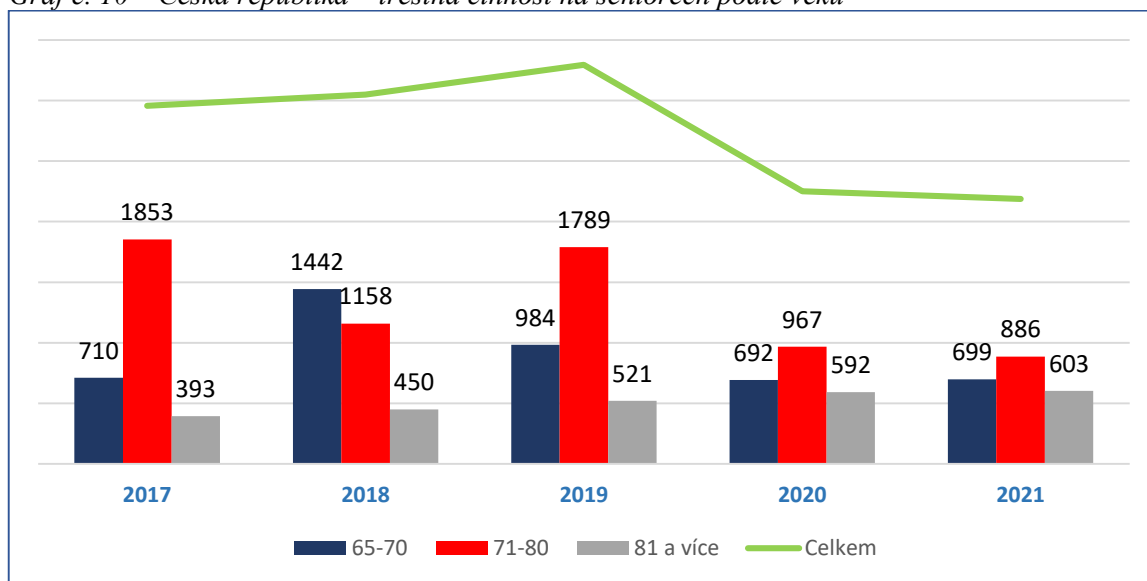
Tabulka č. 6 – Česká republika – počet poškozených seniorů podle věku

Česká republika	2017	2018	2019	2020	2021
věk 65-70	710	1442	984	692	699
věk 71-80	1853	1158	1789	967	886
věk 81 a více	393	450	521	592	603
Celkem poškozených	2956	3050	3294	2251	2188

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Hodnoty z uvedené tabulky v rámci České republiky jsou graficky pro lepší orientaci znázorněny v grafu č. 10.

Graf č. 10 – Česká republika – trestná činnost na seniorech podle věku

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

V grafu č. 10 znázorňující uvedenou tabulku č. 6 můžeme pozorovat, že nejčastěji poškozená kategorie v rozmezí věku od 71 let do 80 let, nebyla nejpoškozenější kategorií pouze v roce 2018, ale její celková tendence je od roku 2019 klesající. Z grafu také vyplývá, že v rámci České republiky je po celou sledovanou dobu nejméně poškozená kategorie III., týkající se věku 81 let a více.

6.7.2 Počet poškozených seniorů podle věkových kategorií v rámci Stč. kraje

Tabulka č. 7 sleduje dílčí počty spáchaných trestných činů na seniorech rozdělených do dílčích kategorií I., II. a III. v rámci Středočeského kraje v letech 2017 až 2021. Z číselných vyjádření spáchaných skutků můžeme sledovat podobný jev jako v rámci celé České republiky, kdy nejčastěji poškozenou kategorií je kategorie č. II (věk 71 – 80 let). Největší procentuální podíl z celkové kriminality na seniorech v rámci Středočeského kraje má kategorie č. II. v roce 2019, a to 57,23%, což je rozdíl oproti České republice, kde byl nejvyšší procentuální podíl této kategorie v roce 2017. Ve sledovaném období v průběhu pěti let je průměrný procentuální poměr kategorie II. 49,82% ve vztahu k celkovému nápadu trestných činů na všechny seniorské kategorie. Nejméně zatíženou z celkového nápadu je kategorie č. III. s průměrnými 18,97% za sledovaných pět let, která je prakticky totožná se sledovanými výše uvedenými daty v rámci celé České republiky.

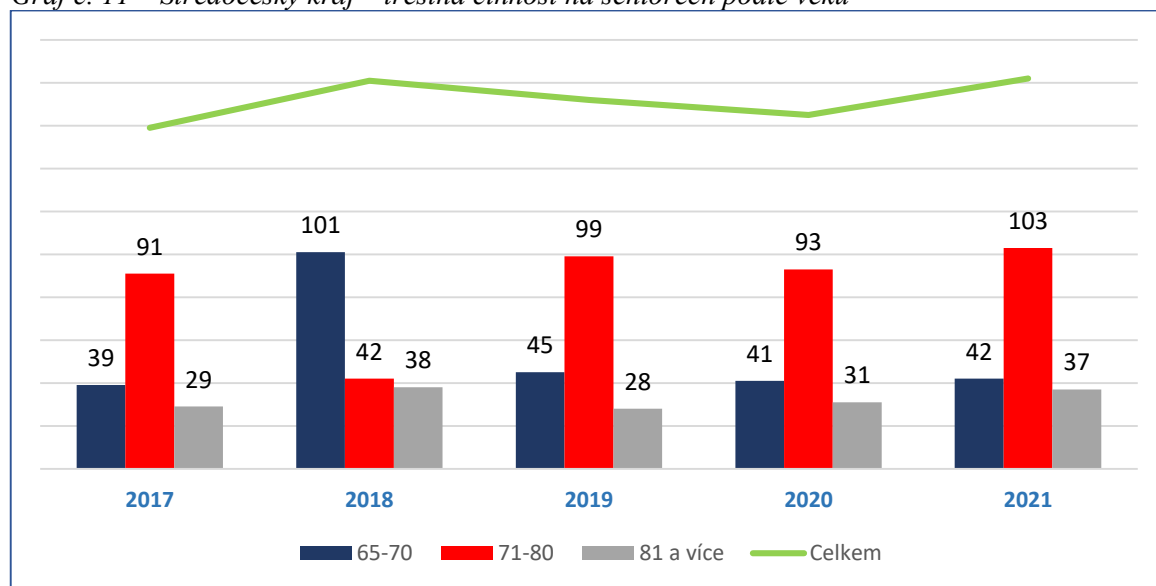
Tabulka č. 7 – Středočeský kraj – počet poškozených seniorů podle věku

Středočeský kraj	2017	2018	2019	2020	2021
věk 65-70	39	101	45	41	42
věk 71-80	91	42	99	93	103
věk 81 a více	29	38	28	31	37
Celkem poškozených	159	181	172	165	182

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Pro lepší znázornění dat ze Středočeského kraje z tabulky č. 7 slouží graf č. 11.

Graf č. 11 – Středočeský kraj – trestná činnost na seniorech podle věku

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

V grafu č. 11 znázorňující uvedenou tabulku č. 7 pozorujeme, že nejčastěji poškozená kategorie v rozmezí věku od 71 let do 80 let (kategorie II.), nebyla nejpoškozenější kategorií pouze v roce 2018, kdy nejpoškozenější byla kategorie I., u které můžeme však pozorovat, že její tendence je ve sledovaném období jako na houpačce, kdy se každoročně zvyšuje a snižuje, nejvyšší hodnoty dosáhla posledním sledovaném roce 2021. Oproti tomu si kategorie I. „drží“ svá průměrná standartní čísla, až na výjimečný rok 2018.

Při sledovaných datech z tabulky č. 7 u kategorie I. v rámci Středočeského kraje bylo využito neparametrického Dixonova testu extrémních odchylek.

Tabulka č. 8 – Středočeský kraj – počet poškozených seniorů kategorie I.

rok	2017	2018	2019	2020	2021
počet poškozených věk 65-70	39	101	45	41	42

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

$$Q_n = \frac{x_n - x_{n-1}}{x_n - x_1} \quad Q_n = \frac{101 - 45}{101 - 39} = 0,9032$$

$$Q_\alpha^5 = 0,642 \quad Q_n > Q_\alpha^5$$

Provedeným výpočtem bylo zjištěno, že hodnota počtu poškozených seniorů z roku 2018 v kategorii I. je na hladině významnosti $\alpha=0,05$ odlehlou extrémní hodnotou.

6.7.3 Počet poškozených seniorů podle věkových kategorií v rámci ÚO Kolín

Tabulka č. 8 sleduje dílčí počty spáchaných trestných činů na seniorech rozdělených do stanovených kategorií I., II. a III. v rámci Územního odboru Kolín v letech 2017 až 2021. Z číselných vyjádření spáchaných skutků můžeme sledovat podobný jev jako v rámci celé České republiky a Středočeského kraje, kdy nejčastěji poškozenou kategorií je kategorie č. II. (věk 71 – 80 let). Největší její procentuální podíl z celkové kriminality na seniorech v rámci ÚO Kolín připadá stejně jako ve Stč. kraji na rok 2019, a to 64,28%. Ve sledovaném období v průběhu pěti let je průměrný procentuální poměr kategorie II. 49,23% ve vztahu k celkovému nápadu trestných činů na všechny seniorské kategorie v ÚO Kolín. Nejméně zatíženou kategorií je shodně jako v rámci České republiky a Středočeského kraje, kategorie č. III., která má ve sledované pětiletce průměrný procentuální podíl na celkovém nápadu trestné činnosti na seniorech v ÚO Kolín rovných 20%.

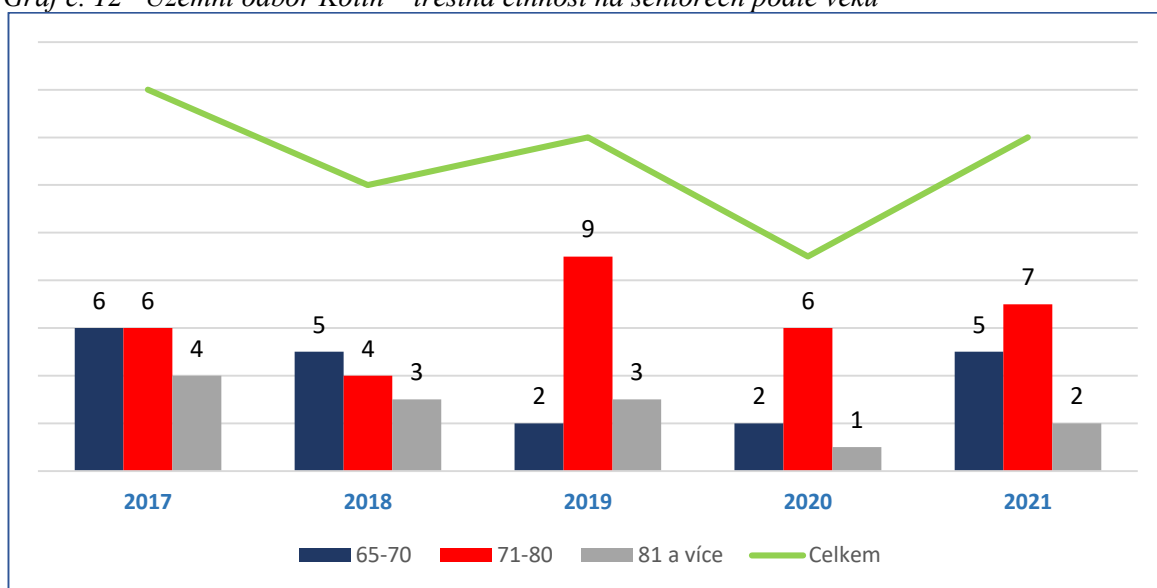
Tabulka č. 9 – Územní odbor Kolín – počet poškozených seniorů podle věku

Územní odbor Kolín	2017	2018	2019	2020	2021
věk 65-70	6	5	2	2	5
věk 71-80	6	4	9	6	7
věk 81 a více	4	3	3	1	2
Celkem poškozených	16	12	14	9	14

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

Graf č. 12 stejně jako ostatní grafy v této práci znázorňuje data uvedená ve výše uvedené tabulce, nyní konkrétně tabulce č. 8.

Graf č. 12 – Územní odbor Kolín – trestná činnost na seniorech podle věku

Zdroj: AMOS senior PČR, vlastní zpracování

V grafu č. 12 pozorujeme, že nejčastěji poškozená kategorie v rozmezí věku od 71 let do 80 let (kategorie II.), nebyla nejpoškozenější kategorií pouze v roce 2018, stejně jako v rámci České republiky a Středočeského kraje, kdy ji nahradila kategorie I. Zde je také zajímavá jedna skutečnost, která nenastala ve sledované pětiletce jak v rámci České republiky, tak i Středočeského kraje, a to, že v rámci ÚO Kolín došlo v roce 2019 k ojedinělému jevu, kdy kategorie III. překonala svým nápadem kategorii č. I, což se nikdy jindy nestalo.

6.7.4 Výsledek ze získaných dat podle věku poškozených seniorů

V kapitole 5.7 bylo sledovanými daty v rámci České republiky, Středočeského kraje a Územního odboru Kolín zjištěno, že ve sledovaném období mezi lety 2017 až 2021 je nejpoškozenější seniorskou kategorií ta s označením kategorie II. (věk 71 – 80 let), kdy

celkový sledovaný průměrný nápad trestné činnosti na této kategorii dosahuje 49,16% ze všech spáchaných trestných činů na seniorech za sledované období ve sledovaných oblastech.

7 Trestná činnost na seniorech za využití legend

Velkým fenoménem posledních let je trestná činnost na seniorech za využití legendy. Charakteristika této trestné činnosti spočívá v podvodném jednání pachatelů, kteří se snaží využít důvěřivosti seniorů. Pachatelé jednají předem promyšleným způsobem zejména jako skupina, do které je zapojeno několik spolupachatelů a každý má svoji roli v předem promyšleném příběhu. Obětí jsou zejména velmi staří lidé, průměrný věk obětí (poškozených je 82 let). Pachatelé jsou převážně rómského etnika, oběti kontaktují na různých místech, různým způsobem, působí velmi věrohodně a umí si získat nejen pozornost, ale také důvěru poškozených, využívají osamělosti seniorů. Při využívání legend je prakticky stoprocentní absence jakéhokoli fyzického násilí. Jedná se o majetkovou sériovou trestnou činnost po celém území České republiky. Hlavním předmětem zájmu při využívání legend jsou finanční prostředky a zlato. Legend existuje dnes již velké množství, pachatelé jsou vynalézaví a kombinují je na místě i dle vzniklé situace. Nejčastější legendou bývá přeplatek elektřiny, rozměnění peněz, vyplnění různých formulářů a další. Prvně dochází k navázání kontaktu se seniorem a získání jeho důvěry, poté dochází k vniknutí do obydli seniora pod nějakou záminkou (legendou) se souhlasem seniora, kam přichází pachatelé minimálně ve dvou, poškozeného seniora zabaví a získají čas a prostor ke zjištění místa uložení peněz. Pak dochází k následné krádeži a opuštění místa.

7.1 Legenda VNUK

Fenoménem posledních několika let je legenda VNUK, která byla na území České republiky zaznamenána již od roku 2013 a byla jejími pachateli postupně zdokonalována. Při této legendě využívají pachatelé pevných linek seniorů, telefonní čísla hledají na portálu 1188.cz, na nichž jsou vedeny kromě telefonního čísla pevné linky i jména, příjmení a adresa pevné linky. Tento portál je vlastně elektronická verze v minulosti tištěných Zlatých stránek. Do vyhledávače na tomto portálu zadají křestní jméno (zaměřují se na jména, která se používala hojně před mnoha lety v minulém století, například Marie, Božena, Bohdana, Ctírad, Drahoslav atd.) a dále zadávají konkrétní město. Následně podle vygenerovaného seznamu (maximálně se zobrazí 35 jmen) postupně seniory obvolávají s předem připravenou legendou. V posledních dvou letech pachatelé používají dva způsoby vedení hovorů. V prvním volající pachatel seniora nebo seniorku pozdraví (např.: „Ahoj babi, to jsem já“) a nechá seniora, aby sám sdělil jméno vnuka nebo syna (např.: „To jsi ty Petříku“).

V případě, že senior nepozná, že se nejedná o jeho vnuka, pokračuje pachatel v hovoru a žádá po něm peníze, jelikož se ocitl v tíživé životní situaci. Když senior požadovanou částku přislíbí (zpravidla 100.000 Kč a výše), sdělí mu, že se pro peníze nemůže dostavit sám, ale vyzvedne si je jeho známý. Vzhledem k tomu, že v minulosti docházelo k zadržení pachatelů při předávce peněz, od poloviny roku 2021 z těchto důvodů skupina označovaná jako „polská“ (vyhledávání na 1188.cz je uskutečňováno z polských IP adres) upustila od tohoto způsobu a pro vylákané peníze jsou vysíláni nic netušící řidiči taxislužeb. Další skupinou je skupina pachatelů označovaná jako „slovenská“, jejíž příslušníci používají legendu, ve které se pachatel v telefonickém hovoru představí jako lékař z nemocnice, kde je hospitalizovaný syn nebo vnuk seniora. Ten měl právě způsobit dopravní nehodu, při které došlo ke zranění posádky druhého vozidla a pod záminkou vyřešení možnosti mimosoudního vyrovnání je pak lékařem (pachatelem) požadována částka kolem 200.000 Kč. Peníze si pak před domem seniora od něj převezme údajný lékař nebo druhý účastník nehody. V několika případech byl senior požádán o zaslání peněz na slovenský bankovní účet, ale v těchto případech byli na Slovensku pachatelé zadrženi, tak od tohoto způsobu upustili. Pachatelé z obou skupin jsou příslušníci olašských Romů, kteří znají metody policejní práce a v minulosti byli za obdobnou trestnou činnost stíháni. Proto pevné linky seniorů vyhledávají zpravidla ze zahraničí a k telefonování využívají buď předplacené české SIM karty, nebo SIM karty zahraniční, jako Velké Británie a Švédska. Často volají ze zahraničí (Německo, Polsko). Typickou obětí je osaměle žijící senior (převážnou většinu tvoří ženy) ve věku kolem 81 let. Oběťmi jsou senioři žijící jak na vesnicích, tak i v okresních městech. K páchaní trestné činnosti dochází ve všedních dnech, zejména v dopoledních hodinách, kdy pachatelé předpokládají, že ostatní rodinní příslušníci jsou v zaměstnání. Pachatelé se vyhýbají násilnému jednání z důvodu vyšší trestní sazby při jejich odhalení. Poslední případy byly v České republice evidovány do ledna roku 2022, a protože došlo k odhalení pachatelů a jejich modu operandi, tak v současné době páchají totožnou trestnou činnost v okolních několika státech po Evropě. Podle posledních informací způsobili škodu již v několika milionech Euro.

7.2 Legenda přeplatek elektřiny

Tato legenda je využívána již několik let a s letošním zdražením elektřiny, tedy ve druhé polovině roku 2022 je s ohledem na současné okolnosti kolem energetiky využívána zřídka. Nicméně tato legenda byla v minulosti mezi pachateli na seniorech velmi „populární“, pod

záminkou přeplatku elektrické energie se pachatelé vloudili do domu seniorů, měli sebou připraveny listinné věrohodné dokumenty. Během několika málo minut pachatelé zjistí, kde má senior peníze uloženy, často se slovy, že potřebují rozměnit. Po chvíli odlákají pozornost seniora, peníze z úschovy odcizí, domnělý přeplatek seniorovi vyplatí a prakticky ihned odchází. Poškození zjistí, že byli okradeni až posléze, mnohdy i po několika hodinách či dokonce dnech.

7.3 Ostatní využívané legendy

Mezi další využívané legendy patří například vydávání se za řemeslníky nabízející služby, často se jedná o nabídku výměny okapových svodů nebo čištění komínů. Nežřídkou se také stává, že pachatelé jen tak projíždí obcemi a když spatří seniory venku na zahradách domů, snaží se je oslovit s prosbou o pomoc a využít tak jejich dobroty, například doplnění vody do chladiče u auta, i když je senior obezřetný, dokáží se pachatelé prakticky vnutit více než v jednom do domu a tam odcizit peníze, zlato nebo elektroniku. Pachatelé se neustále zdokonalují a mění své legendy, v roce 2022 došlo k několika případům pod záminkou výměny wifi routeru zdarma. Po získání důvěry seniorů je pokračování vždy stejné, dva pachatelé se vydávají za servisní techniky firmy, od které mají senioři internet, jeden poškozeného zabaví a hlídá, zatímco druhý nestřeženě prohledá dům a odcizí finanční hotovost nebo šperky. Senioři vzhledem ke své důvěřivosti a osamělosti nemají prakticky šanci ohlídat oba pachatele, proto vždy je třeba zdůrazňovat, že nikoho cizího do domu či bytu není vhodné pouštět, pokud je člověk sám doma.

7.4 Trestné činy za využití legend

Trestných činů za využití legendy není mnoho, defacto je jich pouze několik. Krádež podle § 205 trestního zákoníku, Porušování domovní svobody podle § 178 trestního zákoníku, Podvod podle § 209 trestního zákoníku, Lichva podle § 218 trestního zákoníku a Loupež podle § 173 trestního zákoníku. Loupež však bývá při využívání legend výjimečná. Nejrozšířenější je samozřejmě podvod, tedy využití lsti. Za trestný čin lichvy byl kvalifikován známý případ pachatele z Teplicka, který se vydával za zámečníka, vyměnil seniorům bezpečnostní zámky u bytu za mnohonásobně vyšší cenu, než bývá obvyklá.

7.5 Ostatní trestná činnost na seniorech

Samozřejmě trestná činnost na seniorech není jen o využívání legend, ale mnohdy pachatelé využívají slabosti seniorů, jejich věku, motoriky a pomalých reakcí. Taková trestná činnost bývá organizována ve velkých městech zejména při kapesních krádežích, které jsou kvalifikovány jako krádež dle § 205 trestního zákoníku. V dalších případech se jedná o dílčí útoky, jako jsou loupežná přepadení za použití násilí pachatele, což je právní kvalifikace jako Loupež dle § 173 trestního zákoníku, nebo při případech dlouhodobějšího charakteru jako je Týrání svěřené osoby dle § 198 trestního zákoníku a trestný čin Vydírání podle § 175 trestního zákoníku, které bývají obtížně zjistitelné a páchají je rodinní příslušníci nebo pečovatelé.

8 Případy z praxe

Tato kapitola diplomové práce bude zaměřena na případy z mé praxe, jako člena celorepublikového policejního týmu SENIOR, kdy jsme v posledních několika letech opakovaně řešili trestnou činnost, nejčastěji podvodů a krádeží pod legendami uvedenými v diplomové práci v šesté kapitole.

8.1 Akce „Brambory“

Ve druhé polovině roku 2021, konkrétně dne 19. srpna, se ve Středních Čechách objevil první případ falešného prodeje brambor. Pachatel v odpoledních hodinách v obci Cítov, okres Mělník vešel společně se spolupachatelkou neuzamčenou brankou na pozemek domu, kde se v tu dobu na zahradě domu nacházela poškozená (majitelka domu) paní M. H.. Pachatelé se následně pod záminkou prodeje brambor za částku 400 Kč snažili dostat ze zahrady do domu poškozené, která nákup zpočátku odmítala, ale při následném snížení ceny na 200 Kč a také z důvodu neodbytnosti pachatelů, došlo nakonec k „natlačení“ poškozené pytlím brambor od ženy pachatelky do chodby domu. Zde již poškozená s nákupem souhlasila, odešla z chodby do obývacího pokoje pro peníze, které měla uschované v igelitovém sáčku pod potahem gauče. V okamžiku, kdy peníze vyndávala, tak se jí za zády objevil pachatel, který jí nejprve vrátil na bankovku 1.000 Kč nazpět a poté poškozenou požádal o propisku, kdy využil její nepozornosti a z uschovaných peněz poškozené odcizil finanční hotovost ve výši 50.000 Kč. Ihned poté následně oba pachatelé z domu odešli, nasedli do vozidla nezjištěné značky a odjeli z místa pryč, čímž poškozené způsobili celkovou škodu ve výši 50.000 Kč.

8.1.1 Prvotní úkony na místě

Poškozená M. H. oznámila s odstupem několika hodin celou věc Policii ČR telefonicky na linku 158. Na místo činu se dostavila hlídka místního OOP³¹ ČR, která celou věc řádně zadokumentovala, provedla ve spolupráci s kriminalistickým technikem SKPV³² ohledání místa činu, na místě byly zajištěny upotřebitelné kriminalistické stopy, konkrétně trasologická stopa ze zahrady domu a biologické stěry z domu, kde byl zjištěn výskyt

³¹ OOP – Obvodní oddělení policie

³² SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

pachatelů. Tyto zajištěné stopy byly odeslány k vyhodnocení na kriminalistický ústav v Kladně. Hlídkou Policie ČR bylo provedeno šetření v okolí místa činu, bylo hovořeno s obyvateli okolních rodinných domů, čímž se však nepodařil získat žádný konkrétní poznatek ve věci. V obci byla hlídkou zjištěna o několik rodinných domů dál kamera, snímající vjezdová vrata na zahradu domu a částečně silnici, po které pachatelé k místu přijeli.

8.1.2 Provedení operativního šetření

Pracovníci SKPV zařazení na problematiku linie senior ve věci zajistili a následně neprodleně vyhodnotili kamerový záznam z obce. Cestou OSZ³³ Mělník k Okresnímu soudu v Mělníce byl vyžádán s odkazem dle § 88a odst. 1 trestního řádu telekomunikační provoz v místě v čase spáchání činu. Podle zjištěných skutečností se jednalo o muže a ženu, nejspíše rómy, užívající zelené vozidlo značky Citroen. Provedeným šetřením v policejních evidencích bylo natipováno několik osob, kteří se v minulosti dopouštěli majetkové trestné činnosti a odpovídali popisu pachatelů.

8.1.3 Další trestná činnost stejných pachatelů

Poté dne 8. října 2021 kolem 13 hodiny opět v obci Cítov, okres Mělník, u stejného rodinného domu jako dne 19. srpna, zaklepaly dvě osoby muž a žena na okno rodinného domu, čímž vylákali poškozenou paní M. H. ven ke vstupní brance na pozemek domu, a zatímco žena nabízela paní čaj a vitamíny, využil pachatel nestřeženého okamžiku, nepozorovaně vešel do domu poškozené a v obývacím pokoji se pokusil odcizit finanční hotovost, o níž věděl ze dne 19. srpna. Finanční hotovost měla však poškozená původně schovanou pod potahem gauče, ale po předchozí zkušenosti jak byla okradena, hotovost schovala na jiné místo. Pachateli se tak z těchto důvodů nepodařilo tentokrát nic odcizit. Poškozená mimo jiné po chvíli v ženě poznala pachatelku, která jí nabízela v srpnu brambory, okamžitě se vydala do svého domu, odkud právě vycházel pachatel, který ještě stačil poškozené pohrozit, aby ani nezkoušela volat policii. Oba pachatelé z místa odjeli pryč, kdy tímto jednáním nezpůsobili poškozené žádnou škodu.

Když pachatelé ve druhém případě u stejné poškozené neuspěli a odjeli z místa z nepořízenou, více jak měsíc nedošlo k dalšímu podobnému oznámení od poškozených seniorů. Až dne 11. listopadu 2021 v ranních hodinách v obci Mratín, okr. Praha východ,

³³ OSZ – Okresní státní zastupitelství

zaklepali pachatelé přímo z ulice na okno rodinného domu. Po otevření okna nabídl pachatel panu J. N. k prodeji brambory, které měl uložené v kufru zaparkovaného vozidla. Poškozený senior J. N. se po opakovaném naléhání od pachatele rozhodl nabízené brambory zakoupit. Pachateli podal oknem klíče od vstupní branky na pozemek domu, který si těmito klíči odemkl vstupní branku na pozemek, přičemž poškozený odemkl vstupní dveře do domu a umožnil pachateli vstoupit do domu, uvnitř kterého sdělil poškozenému, že za pytel brambor o hmotnosti 50 kilogramů bude chtít částku ve výši 1.450 Kč. Vzhledem k tomu, že poškozený neměl u sebe v peněžence takovou finanční částku, odešel z kuchyně do obývacího pokoje, kde si za přítomnosti pachatele vzal ze zásuvky z uloženými úsporami bankovku v nominální hodnotě 1.000 Kč. Následně se vrátil do kuchyně, kde pachateli předal peníze za brambory. V tom okamžiku se v domě objevila i pachatelka, která nechala pachatele, aby zabavil poškozeného v kuchyni. Ten pod záminkou zapůjčení tužky a vypsání stvrzenky takto učinil a pachatelka mezitím v nestřeženém okamžiku v obývacím pokoji ze zásuvky odcizila finanční hotovost ve výši 92.000 Kč. Poté všichni odešli společně z domu, pachatel přinesl z vozidla brambory, uložil je poškozenému do garáže a poté oba pachatelé odjeli z místa svým vozidlem.

K dalším dvěma případům došlo 22. listopadu 2021, kdy kolem 9 hodiny ranní v obci Kladno vnikli stejní pachatelé muž a žena na pozemek rodinného domu pod záminkou prodeje brambor za 700 Kč a k nim cibule zdarma. Zaskočená seniorka paní H. B. souhlasila, pachatel složil pytel brambor u vchodových dveří a čekal, až poškozená přinese z domu peníze. Poškozená si v obývacím pokoji připravila z peněženky bankovku v hodnotě 500 Kč s tím, že najde zbylé peníze, našla však jen bankovku v hodnotě 1.000 Kč, kterou nechala pod televizí, v této době vešli oba pachatelé do domu, pachatelka vyzvala poškozenou do předsíně k podpisu stvrzenky o převzetí brambor. V tom okamžiku v obývacím pokoji pachatel odcizil odloženou bankovku v hodnotě 1.000 Kč a obraz zde visící na stěně s motivem krajiny, který odnesl do vozidla. V rychlosti k vozidlu přišla pachatelka a oba z místa odjeli, čímž způsobili celkovou škodu ve výši 2.000 Kč.

Oba pachatelé svým vozidlem pokračovali z Kladna přímo do obce Zdejcina okr. Beroun, kde kolem 11 hodiny dopolední u rodinného domu vylákali seniorku A. H., aby přišla ze zahrady ke vstupní brance oplocení zahrady domu. Když seniorka přišla k vrátkům, nabídl jí pachatel, že jí veze cibuli a zároveň jí nabídl k prodeji brambory, které měl v kufru svého vozidla. Potom, co se poškozená rozhodla brambory zakoupit za 800 Kč, po ní pachatel požadoval bankovku v hodnotě 1.000 Kč, s tím, že jí zbytek vrátí. Poškozenou

s pytlek cibule v ruce následoval do jejího domu, ta vzhledem k tomu, že neměla v kuchyni v peněženke tak vysokou částku, odešla z kuchyně do ložnice, kde měla uložené peníze. Do ložnice poškozenou pachatel následoval, poškozené mu zde předala požadovanou bankovku v hodnotě 1.000 Kč, on jí na místě vrátil smluvených 200 Kč, poté společně odešli před dům, kde jí pachatel sdělil, že brambory jí přinese jeho spolujezdkyně z vozidla a on půjde mezitím nabídnout k prodeji brambory sousedům. Když pachatelka přinesla brambory k domu a byli společně s poškozenou z boční strany rodinného domu, tak pachatel využil situace a vnikl v nestřeženém okamžiku do domu. V domě byl však pachatel přistižen panem S. H., zetěm poškozené, který jej okamžitě vykázal z domu. Oba pachatelé z místa rychle odjeli. Poškozené svým jednáním nezpůsobili žádnou škodu, dopustili se však porušování domovní svobody.

8.1.4 Další operativní šetření

Od spáchání třetího skutku v říjnu 2021 v obci Mratín, okr. Praha-východ, bylo zjištěno vozidlo pachatelů. Jednalo se o Citroen Xsara Picasso, podle zjištěné registrační značky vozidla byl zjištěn registrovaný majitel vozidla. V evidenci vedený majitel vozidla však uvedl, že vozidlo v polovině roku prodal, své tvrzení doložil kupní smlouvou, ale nový majitel však vozidlo na svou osobu již na inspektorátu dopravy řádně nepřevvedl a s bývalým majitelem, který žádal nápravu, nijak nekomunikoval. K vozidlu byly zajištěny jeho průjezdy, a to v rámci České republiky včetně Prahy. Z fotografií průjezdů bylo zřejmé, že vozidlo skutečně užívá nový majitel dle kupní smlouvy a střídavě i neztotožněná žena. Provedeným lustracemi a šetřením v místě bydliště bylo dále zjištěno, že nový majitel vozidla Citroen Xsara Picasso pan P. H., byl již v minulosti trestně stíhán za majetkovou trestnou činnost a za zákaz řízení motorových vozidel. Z fotografií průjezdů byla poté ztotožněna i žena. Jednalo se o manželku majitele paní M. H., která také byla v minulosti trestně stíhána za majetkovou trestnou činnost a za zákaz řízení motorových vozidel. Dále bylo z prvních tří případů ze zajištěného telekomunikačního provozu zjištěno, že obě podezřelé osoby P. H. a M. H., se v době spáchání skutků na místech skutečně nacházeli. Z dalších zajištěných průjezdů vozidla bylo zjištěno, že se uvedené vozidlo Citroen vyskytovalo v datech a časech okradení seniorů v okolí míst činů. Policisty byl cestou dozorcujícího státního zástupce z OSZ³⁴ Mělník získán souhlas se zadržením k podezřelým osobám P. H. a M. H., bydlících v Litvínově.

³⁴ OSZ – Okresní státní zastupitelství

8.1.5 Realizace

Policisté z týmu senior z SKPV Mělník ve spolupráci s ostatními policisty z týmu senior v rámci Středočeského kraje již měli připravenou realizaci podezřelých P. H. a M. H., kterou měli v úmyslu „spustit“ vzhledem k vyčerpání policistů na konci měsíce listopad. Po posledním skutku spáchaném pachatelem dne 22. listopadu 2021, bylo rozhodnuto okamžitě zasáhnout, podezřelí byli v odpoledních hodinách cíleně zastaveni hlídkou Policie ČR a na místě dle § 76 odst. 1 trestního řádu zadrženi. Při ohledání jejich vozidla byl uvnitř kufru nalezen pod dekou obraz krajiny, který byl téhož dne odcizen v Kladně, v kufru se také nacházel jeden pytel brambor. Při výslechu dle § 76 odst. 3 trestního řádu se s ohledem i na posbírané důkazy podezřelí P. H. a M. H. ke všem spáchaným pěti skutkům zcela doznali, což zopakovali i po Usnesení zahájení trestního stíhání dle § 160 odst. 1 trestního řádu do výslechu obviněných. Obvinění byli shledáni vinnými a Rozsudkem OS³⁵ z Prahy-východ byli odsouzeni za přečin krádež dle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 trestního zákoníku, dílem dokonáný, dílem ve stádiu pokusu dle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, spáchaném ve spolupachatelství dle § 23 trestního zákona, v souběhu s přečinem porušování domovní svobody dle § 178 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku, spáchaném ve spolupachatelství dle § 23 trestního zákoníku a také soud v rozsudku obžalovaným „přidal“ přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. a trestního zákoníku, jelikož se oba obvinění doznali také k řízení motorového vozidla i přes vyslovený zákaz řízení. Obžalovaný P.H. byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 45 měsíců a k trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 36 měsíců (tento trest nastupuje v platnosti po propuštění na svobodu) a obžalovaná M.H. byla odsouzena k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 24 měsíců a k trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 24 měsíců. Dále bylo soudem v témž Rozsudku rozhodnuto, že obžalovaní jsou povinni společně a nerozdílně zaplatit poškozeným v plné výši způsobenou celkovou škodu.

³⁵ OS – Okresní soud

8.2 Akce „Elektřina“

Akce Elektřina byla páchána jedním hlavním pachatelem, který si jako spolupachatele kvůli větší důvěryhodnosti bral sebou vždy ženy. Jednalo se o podvodné jednání pachatelů, kteří se v rámci celé republiky vydávali za kontrolory elektroměrů u rodinných domů a zaměřovali se výhradně na seniory. Na místě vždy předstírali mimo kontroly elektroměru i realizaci vyúčtování za minulé období a vydávání potvrzení. K trestným činům pachatele, kterého uvedu nyní v této podkapitole, došlo v průběhu roku 2016.

8.2.1 Spáchané skutky v rámci akce Elektřina

Pachatel, který díky tomu, že svou trestnou činnost páchal v rychlém sledu a střídavě v několika okresech a krajích, stihl dokonat celkem 17 oznámených skutků.

8.2.1.1 Skutek č. 1

Na linku 158 bylo poškozenou seniorkou paní H. Z. z obce Benešov nad Loučnicí, okr. Děčín, oznámeno, že dne 27. srpna 2016 kolem 10:30 hodin, byla podvedena. Hlídkou Policie ČR bylo na místě zjištěno, že u rodinného domu v ulici Opletalova ve výše uvedené obci, kolem 10 hodiny vstoupila bez svolení pachatelka odemčenou vstupní brankou na pozemek domu, kde u vchodových dveří do domu zazvonila na zvonek. Poškozená otevřela okno a dotázala se pachatelky, co potřebuje. Pachatelka ji nepravdivě sdělila, že přišla zapsat elektřinu. Poškozená vpustila pachatelku do domu, které zevnitř odemkla a během několika sekund vstoupil do domu i její spolupachatel, který společně s pachatelkou na chodbě domu předstíral kontrolu elektroměru umístěného na chodbě. Po chvíli všichni přešli do kuchyně, kde pachatel poškozené nepravdivě sdělil, že jí vyplatí přeplatek za elektřinu ve výši 1.000 Kč s tím, že ji zároveň požádal o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 5.000 Kč. Poškozená odešla do obývacího pokoje, kde na lůžku ležel těžce se pohybující manžel pan P. Z.. Z psacího stolu vyndala obálku s finanční hotovostí, ze které před zraky pachatele vyjmula bankovky v celkové hodnotě 4.000 Kč, obálku se zbývajících finanční hotovostí ve výši 18.000 Kč položila v obývacím pokoji na psací stůl a vrátila se do kuchyně, kde pachatelce předala finanční hotovost ve výši 4.000 Kč, avšak ona jí žádné peníze nepředala. Mezitím pachatel přešel z kuchyně do obývacího pokoje, kde odcizil obálku s finanční hotovostí ve výši 18.000 Kč. Vzápětí dům oba pachatelé rychle opustili a z místa odjeli přistaveným vozidlem Škoda Octavia. Pachatelé tímto svým jednáním způsobili poškozeným H. Z. a P. Z. celkovou škodu ve výši 22.000 Kč.

8.2.1.2 Skutek č. 2

K dalšímu skutku došlo dne 28. srpna 2016 kolem 12 hodiny v obci Košťálov, okres Semily. Pachatelé přijeli osobním automobilem značky Škoda Octavia, bez svolení vstoupili neuzamčenou brankou na oplocený pozemek rodinného domu majitele seniora J. M.. Pachatelka zazvonila na domovní zvonek a jakmile J. M. odemkl vchodové dveře, které ponechal zajištěné bezpečnostním řetízem, nepravdivě mu sdělila, že mu přinesla přeplatek za elektřinu. Poškozený J. M. sejmul ze dveří bezpečnostní řetízek, otevřel vchodové dveře a pachatelce umožnil vstoupit do domu, přičemž pachatelka po předstírané kontrole elektroměru poškozenému nepravdivě sdělila, že mu vyplatí přeplatek za elektřinu ve výši 1.000 Kč s tím, že jej zároveň požádala o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 5.000 Kč. Poškozený odešel z kuchyně do obývacího pokoje, kde ho z kuchyně pachatelka pozorovala a kde poškozený ze sekretáře vyndal plastovou krabičku se čtyřmi papírovými obálkami obsahující finanční hotovost, z jedné z obálek vyjmul bankovky v celkové hodnotě 4.000 Kč, obálky se zbývající finanční hotovostí, kde byla uložena finanční hotovost celkem 214.000 Kč položil v obývacím pokoji na stůl a vrátil se za ženou do kuchyně. Při pohledu z okna ven spatřil na pozemku domu pohybujícího se cizího muže, proto poškozený položil v kuchyni na stůl bankovky v hodnotě 4.000 Kč a odešel se podívat ven z domu, aby zjistil, kdo se pohybuje na jeho pozemku, čehož využila uvedená žena a ze stolu v kuchyni odcizila finanční hotovost ve výši 4.000 Kč a dále v obývacím pokoji vzala zmíněné obálky s finanční hotovostí v celkové výši 214.000 Kč. Ihned poté dům pachatelka rychle opustila a poškozený vykázal pachatele ze zahrady. Oba pachatelé z místa odjeli vozidlem Škoda Octavia, kdy tímto svým jednáním způsobili poškozenému celkovou škodu ve výši 218.000 Kč.

8.2.1.3 Skutek č. 3

Začátkem září 2016, konkrétně dne 4. září 2016 kolem 11 hodiny v ulici 28. října v obci Kralupy nad Vltavou, okres Mělník došlo k dalšímu případu. U bytového domu pachatelé zastavili na parkovišti před domem své osobní motorové vozidlo značky Škoda Octavia, přistoupili ke vchodovým dveřím vedoucím do bytového domu a zazvonili na zvonek od bytu majitelky seniorky M. K.. Do zvonkového telefonu nepravdivě poškozené paní M. K. uvedli, že jí přinesli přeplatek za elektřinu ve výši 1.000 Kč. Poškozená otevřela vchodové dveře do domu tlačítkem ze svého bytu a při příchodu pustila pachatele muže a ženu do bytu. V kuchyni poškozenou pachatelé požádali o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 5.000 Kč, poškozená přešla sama z kuchyně do obývacího pokoje, kde ze skříňky vyjmula

finanční hotovost ve výši 4.000 Kč. Při tomto jednání je pachatel z kuchyně pozoroval, poté při návratu do kuchyně pachatel využil komunikace pachatelky a poškozené, nepozorovaně vešel do obývacího pokoje, kde odcizil ze skříňky finanční hotovost ve výši 117.000 Kč a poté oba pachatelé byt poškozené opustili. Tímto svým jednáním způsobili poškozené celkovou škodu na odcizení ve výši 117.000 Kč.

8.2.1.4 Skutek č. 4

O tři dny později došlo k dalšímu oznámení od poškozené seniorky A. F., která uvedla, že dne 7. září 2016 kolem poledne v ulici Třebichovická v obci Smečno, okres Kladno, přijeli před její dům vozidlem zřejmě Škoda Octavia, modrozelené barvy dvě osoby, řídil muž, které jí zazvonili na zvonek. Poškozená otevřela okno domu, kdy jí pachatelé muž se ženou nepravdivě sdělili, že jí přinesli přeplatek za elektřinu, čemuž poškozená uvěřila a poslala manžela O. F., aby šel odemknout vstupní branku na pozemek domu. Poškozený pustil pachatele na jejich pozemek a poté umožnil pachatelům i vstup do domu. Při předstírané kontrole elektroměru na verandě domu pachatel poškozenému O. F. sdělil, že mu skutečně vyplatí přeplatek 1.000 Kč a zároveň jej požádal o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 5.000 Kč. Poškozený proto s pachatelem, zatímco pachatelka zabavila poškozenou rozhovorem na verandě, odešel do kuchyně, kde poškozený z peněženky položené na skříni vyjmul bankovky v celkové hodnotě 4.000 Kč a tyto položil v kuchyni na stůl, načež mu pachatel sdělil, aby si peníze vložil zpět do peněženky s tím, že nejprve něco ještě sdělí jeho manželce, což poškozený učinil, peněženku vrátil zpátky na skříň a vyšel ven z domu na dvůr, kam jej vylákala pachatelka pod záminkou, že jí musí podepsat ještě písemnost ohledně elektřiny, čehož využil pachatel, který v kuchyni ze skříňky odcizil peněženku poškozeného s finanční hotovostí ve výši 19.000 Kč, řidičským průkazem a evropským průkazem zdravotního pojištění, vše na jméno poškozeného. Poté pachatelé dům rychle opustili s tím, že ohledně vrácení přeplatku musí doladit ještě administrativu a vrátí se. Z místa odjeli vozidlem Škoda Octavia. Pachatelé tímto svým jednáním způsobili celkovou škodu na odcizení ve výši 19.100 Kč.

8.2.1.5 Skutek č. 5

V krátkém sledu za dva dny, tedy dne 9. září 2016 došlo k dalšímu případu. Pachatelé muž a žena kolem 11 hodiny přijeli před rodinný dům v obci Heřmaničky, okres Benešov, vozidlem Škoda Octavia, modrozelené barvy, které řídil muž. Pod smyšlenou záminkou

oslovili na chodníku se pohybujícího seniora pana F. B. a nepravdivě mu sdělili, že mu přivezli přeplatek za elektřinu ve výši 1.000 Kč s tím, že jej zároveň požádali o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 5.000 Kč. Poškozený proto za účelem vyúčtování elektrické energie nastoupil do jejich vozidla a odjel společně s pachateli do místa svého trvalého bydliště v domě s pečovatelskou službou v ulici Pražská v nedaleké obci Votice, okr. Benešov, kde téhož dne kolem 11:30 hodin obě osoby po odemčení vstupních dveří pustil do svého bytu v domě a za jejich přítomnosti vyjmul ze skříně v obývacím pokoji modré desky, uvnitř kterých měl uloženou finanční hotovost ve výši 23.000 Kč a 800 Euro, platební kartu Era Debit MasterCard vydanou na své jméno a další písemnosti. Poté poškozený rozměnil pachateli bankovku v nominální hodnotě 5.000 Kč tím způsobem, že mu předal bankovky v hodnotě 4.000 Kč a současně obdržel bankovku v nominální hodnotě 5.000 Kč. Poškozený vrátil desky i s obsahem včetně bankovky od pachatele zpět do skříně, zatímco žena odpoutala pozornost poškozeného tím, že ho požádala o podpis dokumentů ohledně přeplatku za elektřinu, pachatel ze skříně v obývacím pokoji odcizil modré desky i s jejich výše uvedeným obsahem, z bytu odešel a vzápětí z bytu odešla i pachatelka. Oba spolu z místa odjeli uvedeným automobilem značky Škoda Octavia, čímž poškozenému způsobili škodu na odcizení v celkové výši 44.600 Kč.

8.2.1.6 Skutek č. 6

Za další tři dny došlo k novému oznámení od poškozených manželů J. L. a I. L. z Královehradecka, kteří uvedli, že dne 12. září 2016 v době od 10:30 hodin do 11:15 hodin v ulici Pardubická v obci Hradec Králové, část Kukleny, zazvonili na jejich domovní zvonek rodinného domu neznámí pachatelé muž a žena. Poškozená vyšla ven z domu a pachatelka ji nepravdivě sdělila, že přišla zaplatit elektřinu, čemuž poškozená uvěřila a z tohoto důvodu odemkla vstupní branku vedoucí na pozemek domu, kde pachatelka přešla k domu a předstírala kontrolu elektroměru u vstupních dveří. Potom bez svolení poškozené vešla otevřenými vstupními dveřmi do domu a posadila se v obývacím pokoji, kde poškozené nepravdivě sdělila, že má uhradit nedoplatek na elektřině ve výši 1.000 Kč, proto oklamaná poškozená ze skříně v obývacím pokoji vyndala textilní peněženku s finanční hotovostí ve výši 100.000 Kč, ze které vyjmula bankovku v hodnotě 1.000 Kč, kterou předala pachatelce. Vše ze sousední místnosti pozoroval pachatel, který mezitím bez vědomí poškozené vešel do domu, a zatímco uvedená žena odpoutala pozornost vyplňováním písemností a následným vyprovázením z domu, pachatel v obývacím pokoji odcizil textilní peněženku

se zbývající finanční hotovostí ve výši 99.000 Kč. Oba pachatelé rychle dům opustili a z místa odjeli. Svým jednáním způsobili poškozené J. L. způsobili celkovou škodu ve výši 100.100 Kč.

8.2.1.7 Skutek č. 7

Po několika dalších dnech 18. září 2016 kolem 11 hodiny v ulici Třebomyslická v obci Horažďovice, okres Klatovy, přijeli pachatelé muž a dvě ženy osobním automobilem značky Škoda Octavia, které řídil muž. Zaparkovali před rodinným domem majitelky seniorky Z. S.. Jedna žena zůstala ve vozidle, druhá zazvonila na domovní zvonek poškozené a poté, co poškozená vyšla z domu ven na dvůr, jí pachatelka nepravdivě sdělila, že jí přinesla přeplatek za elektřinu. Tomuto poškozená uvěřila, odemkla uzamčenou vstupní branku vedoucí na pozemek domu a pachatelce umožnila na pozemek domu vstoupit. Po chvíli se však před brankou stojící pachatel zjistil, že k rodinnému domu přišla další osoba znající poškozenou, která se dotazovala na důvod jejich návštěvy. Pachatel svou spolupachatelku nacházející se na pozemku domu varoval a zavolal na ni, načež ona pozemek opustila, aniž zde cokoliv stačila odcizit. Pachatelé z místa rychle odjeli. Tímto jednáním nezpůsobili žádnou škodu.

8.2.1.8 Skutek č. 8

Téhož dne 18. září 2016, po neúspěšném pokusu v obci Horažďovice, přejeli pachatelé vozidlem Škoda Octavia do obce Přešice, okres Plzeň-jih, kde kolem 13 hodiny v ulici Smetanova u rodinného domu majitele seniora V. N. zazvonili na domovní zvonek a poté, co V. N. otevřel vchodové dveře, mu nepravdivě sdělili, že přišli zapsat elektřinu. Poškozený odemkl vstupní branku vedoucí na pozemek jeho rodinného domu a oběma pachatelům muži a ženě umožnil vstup na pozemek a poté i do domu. Po předstírané kontrole elektroměru umístěného v předsíni poškozenému pachatel nepravdivě sdělil, že mu vyplatí přeplatek za elektřinu ve výši 1.000 Kč s tím, že jej zároveň požádal o rozměnění bankovky v hodnotě 2.000 Kč. Poškozený odešel do ložnice, kde ho pozorovala pachatelka a kde z obálky položené na nočním stolku vyjmul bankovku v hodnotě 1.000 Kč, poté obálku se zbývající finanční hotovostí ve výši 23.000 Kč položil na noční stůl a spolu s pachatelkou se vrátil do kuchyně, kde čekal pachatel, kterému poškozený předal bankovku v hodnotě 1.000 Kč a pachatel mu předal bankovku v hodnotě 2.000 Kč. Zatímco pachatel v kuchyni odpoutal pozornost poškozeného vyplňováním písemností, zmíněná pachatelka využila nepozornosti

poškozeného a v ložnici odcizila obálku s finanční hotovostí ve výši 23.000 Kč. Pachatel mezitím využil chvíle nepozornosti poškozeného i v kuchyni a vzal bankovku v hodnotě 2.000 Kč, kterou krátce předtím poškozenému předal. Poté oba pachatelé rodinný dům rychle opustili a z místa odjeli zeleným vozidlem, poškozený si nebyl jistý značkou vozidla. Tímto jednáním způsobili pachatelé poškozenému V. N. celkovou škodu ve výši 24.000 Kč.

8.2.1.9 Skutek č. 9

Za další dva dny v září 2016 došlo kolem 9 hodiny ranní v obci Bratronice, okres Kladno k dalšímu případu, kdy pachatelé muž a žena zastavili vozidlo Škoda Octavia, modrozelené barvy před rodinným domem, vystoupili oba z vozidla a zazvonili na domovní zvonek majitelky seniorky M. V., ta následně vyšla z domu a pachatelka jí nepravdivě sdělila, že přišla zkontrolovat elektřinu. Poškozená uvěřila a odemkla uzamčenou vstupní branku na pozemek domu, pachatelce umožnila vstoupit na pozemek. Po chvíli bez vědomí poškozené vstoupil na pozemek i pachatel, který po předstírané kontrole elektroměru umístěného na dvoře poškozené sdělil, že jí vyplatí přeplatek za elektřinu ve výši 4.000 Kč s tím, že ji zároveň požádal o rozměnění bankovky v hodnotě 5.000 Kč. Poškozená odešla s pachatelem a pachatelkou dovnitř do domu, kde v kuchyni vyndala z kredence kabelku s peněženkou, ze které vyjmula bankovku v hodnotě 1.000 Kč, peněženko poté vrátila zpět do kabelky a jakmile kabelku uložila zpět do kredence, pachatel jí sdělil, že již rozměnění peněz nepožaduje, přičemž vzápětí pachatelé využili chvíle nepozornosti poškozené a v kuchyni se zmocnili její peněženky s finanční hotovostí ve výši 29.000 Kč. Ihned poté pachatelé rychle dům opustili a z místa odjeli zmíněným osobním automobilem zn. Škoda Octavia, čímž poškozené M. V. způsobili celkovou škodu na odcizení ve výši 29.000 Kč.

8.2.1.10 Skutek č. 10

Dne 29. září, tedy více jak po týdnu, došlo k dalšímu případu, kolem 12 hodiny v obci Orlické Podhůří, část Rviště, okres Ústí nad Orlicí, kde pachatelé zaparkovali osobní automobil značky Škoda Octavia, který řídil muž, před rodinný dům majitele seniora J. H.. Z vozidla vystoupili pachatelé muž a žena, bez svolení vstoupili neuzamčenou vstupní brankou na pozemek rodinného domu. Vzápětí bez svolení vstoupili neuzamčenými vchodovými dveřmi do domu poškozeného. Poškozenému nepravdivě sdělili, že si chtějí od něj koupit 10 kilogramů medu, který poškozený prodávali. Poté pachatel na chodbě domu při placení medu požádal poškozeného o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 5.000

Kč. Poškozený odešel z chodby do kuchyně a ve chvíli, kdy v kuchyni ze skříně vyndal obálku s finanční hotovostí v celkové výši 50.000 Kč, přistoupil k němu velmi blízko pachatel, což v poškozeném vzbudilo obavu o jeho peníze, proto obálku s finanční hotovostí hodil na podlahu a stoupl si na ni, aby zabránil jejímu odcizení, a současně začal volat o pomoc. Pachatel v úmyslu zmocnit se obálky s penězi silou strčil oběma rukama do poškozeného chodícího o berlích, který zavrával a pomocí berlí a opřením se o gauč zabránil svému pádu na zem. Současně do kuchyně přišla manželka poškozeného paní M. H., která obálku s finanční hotovostí zvedla z podlahy dříve než pachatel a odešla s ní do prádelny, kde ji schovala pod ručník. Prádelnu zamkla, klíč si vložila do kapsy u blůzy a vrátila se do kuchyně, kde k ní přistoupil pachatel, z kapsy u blůzy jí vytáhl klíč od prádelny, kterou si následně odemknul, v prádelně se zmocnil obálky s finanční hotovostí v celkové výši 50.000 Kč a poté dům spolu se svou spolupachatelkou rychle opustili a z místa odjeli zmíněným osobním automobilem Škoda Octavia, čímž poškozeným J. H. a M. H. způsobili škodu na odcizení ve výši 50.000 Kč.

8.2.1.11 Skutek č. 11

Zkraje měsíce října 2016, konkrétně 5. října došlo k dalšímu případu. Kolem 8 hodiny ránní u rodinného domu v obci Libuň, okres Jičín, zaparkovalo před rodinným domem majitele seniora J. M. osobní motorové vozidlo značky Škoda Fabia, provedení kombi, oranžové barvy, které řídil muž. Z vozidla vystoupil řidič a dvě ženy. Jedna žena zůstala stát na ulici a muž společně s druhou ženou bez svolení vstoupili neuzamčenou vstupní brankou na oplocený pozemek zmíněného domu, následně u vstupních dveří do domu zazvonili na domovní zvonek a poté, co poškozený odemkl vstupní dveře, nepravdivě mu sdělili, že pro něho přivezli přeplatek za elektřinu ve výši 1.000 Kč s tím, že jej zároveň požádali o rozměnění bankovky v hodnotě 2.000 Kč. Poškozený tedy oběma umožnil vstoupit na verandu domu a sám odešel do ložnice, kde před zraky pachatele, který ho ze sousední místnosti pozoroval, z peněženky uložené v prádelníku vyjmul bankovku v hodnotě 1.000 Kč a poté peněženku se zbývající finanční hotovostí ve výši nejméně 40.000 Kč položil volně na postel. Do ložnice za ním mezitím nepozorovaně přišel pachatel, který peněženku s uvedenou finanční hotovostí odcizil a vzápětí dům spolu se spolupachatelkou, která chvíli předtím odpoutala pozornost současně přítomné L. M., dotazy ohledně elektrospotřebičů, rychle opustili. Následně všichni tři pachatelé z místa odjeli uvedeným vozidlem značky

Škoda Fabia, čímž poškozeným J. M. a L. M. způsobili škodu na odcizení ve výši nejméně 40.040 Kč.

8.2.1.12 Skutek č. 12

Po dalších dvou dnech, 7. října 2016 kolem 8 hodiny ranní přijeli osobním automobilem značky Škoda Fabia, provedení kombi, oranžové barvy, pachatelé do obce Písty, okres Nymburk, kde zaparkovali přímo u rodinného domu majitele seniora V. Ch.. Řidič vystoupil z vozidla a zaklepal z ulice na okno domu. Po chvíli vyšel z domu poškozený V. Ch., který odemkl vstupní branku vedoucí na pozemek domu. Z vozidla vystoupivší dvě ženy mu nepravdivě sdělily, že jdou na kontrolu elektroměrů a že mu vyplatí přeplatek za elektřinu, zatímco pachatel zůstal stát na ulici a místo hlídal. Obě ženy bez pozvání vstoupily na pozemek, následně po předstírané kontrole elektroměrů na dvoře a uvnitř domu, kam vstoupily také bez svolení poškozeného, poškozenému sdělily, že mu vyplatí přeplatek za elektřinu ve výši 1.000 Kč s tím, že jej zároveň požádaly o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 5.000 Kč. Poškozený ze stolku v obývacím pokoji, kde jej obě ženy se sousední místnosti skrze pootevřené dveře pozorovaly, vzal obálku s finanční hotovostí, ze které vyjmul bankovky v celkové hodnotě 4.000 Kč, poté obálku se zbývající finanční hotovostí ve výši nejméně 23.000 Kč položil zpět na stolek. Peníze ženám nepředal, jedné z žen šel na její žádost opětovně ukázat elektroměr na dvoře, kdy ve stejném okamžiku druhá z žen využila této situace a ze stolku v obývacím pokoji vzala obálku s finanční hotovostí ve výši nejméně 23.000 Kč a vzápětí pachatelky dům a pozemek poškozeného opustily a z místa odjeli společně s pachatelem zmíněným vozidlem Škoda Fabia, čímž poškozenému V. Ch. způsobili celkovou škodu na odcizení ve výši nejméně 23.000 Kč.

8.2.1.13 Skutek č. 13

Dne 12. října 2016 kolem 9 hodiny ranní přijeli pachatelé vozidlem Škoda Fabia, provedení kombi, do Kolína II. do ulice Míru, okres Kolín. Zaparkovali před rodinným domem majitele seniora F. Š., vozidlo řídil pachatel. Z vozidla vystoupila pachatelka, která zazvonila na domovní zvonek poškozeného, který vyjel z domu na invalidním vozíku, v ruce mával tiskopisy, načež pomocí dálkového ovládání otevřel uzamčená vstupní vrata vedoucí na pozemek. Zatímco pachatel řidič zůstal ve vozidle a jezdil po okolí, z vozidla dvě vystoupivší pachatelky, otevřenými vraty vstoupily na pozemek a následně neuzamčenými vchodovými dveřmi vstoupily do domu. Na chodbě poškozenému nepravdivě sdělily, že

přišly jeho vnukovi uhradit dluh ve výši 100 Kč s tím, že poškozeného zároveň požádaly o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 500 Kč. Poškozený přešel do kuchyně, kam jej bez vyzvání pachatelky následovaly, za jejich přítomnosti otevřel komodu, kde měl uloženou v peněžence finanční hotovost, avšak požadované bankovky nenalezl, přičemž pachatelky využily této situace a z peněženky uložené v zásuvce uvedené komody mu odcizily finanční hotovost ve výši 43.600 Kč. Poté z domu poškozeného odešly a z místa odjely společně s pachatelem, zmíněným vozidlem Škoda Fabia kombi, čímž poškozenému F. Š. způsobili celkovou škodu na odcizení ve výši 43.600 Kč.

8.2.1.14 Skutek č. 14

Po skoro čtrnáctidenní pauze došlo dne 25. října 2016 k dalšímu případu. Kolem 11 hodiny přijeli pachatelé automobilem do ulice Rovniny v obci Hlučín, okres Opava, kde před rodinným domem oslovila neznámá žena uživatele domu seniora J. P., kterému nepravdivě sdělila, že přišla opsat stav elektroměru. Poškozený otevřel zajištěná vrata vedoucí na pozemek domu a pachatelce umožnil vstup na pozemek a poté i do domu. Této vzniklé situace využil současně spolupachatel, který vstoupil na pozemek a do uvedeného domu bez souhlasu poškozeného a současně přítomné M. P. vstoupil. Spolupachatelka po předstírané kontrole elektroměru umístěného na chodbě v přízemí domu sdělila poškozenému J. P., že mu vyplatí přeplatek za elektřinu ve výši 1.000 Kč s tím, že jej zároveň požádala o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 2.000 Kč, na což poškozený reagoval tak, že šel do ložnice pro peníze, poté si to však rozmyslel a ženě řekl, že žádný přeplatek za elektřinu nechce. Pachatelka odešla s poškozeným do kuchyně a požádala jej o podepsání listin, čímž odpoutala jeho pozornost. Pachatel využil této situace a bez vědomí poškozených J. P. a M. P. vešel do ložnice v přízemí domu, kde z peněženky položené na nočním stolku odcizil finanční hotovost ve výši nejméně 300 Kč. Více peněz či další věci odcizit nestihl, neboť poškozený jeho i spolupachatelku vykázal z domu a pohrozil přivoláním Policie ČR, načež pachatelé dům obývaný poškozenými rychle opustili a z místa odjeli nezjištěným automobilem, čímž poškozeným J. P. a M. P. způsobili škodu na odcizení ve výši nejméně 300 Kč.

8.2.1.15 Skutek č. 15

Dne 27. 10. 2016 kolem 9 hodiny ranní v ulici Proskovická v Ostravě, část Stará Bělá, z osobního vozidla Škoda Felicia, červené barvy, které řídil pachatel, oslovili z vozidla dvě

ženy poškozenou seniorku M. F., které nepravdivě sdělili, že jí přivezli přeplatek za elektřinu s tím, že je nutné vyúčtování elektrické energie provést u ní doma, proto k nim poškozená za tímto účelem nastoupila do vozidla a odjela s nimi k rodinnému domu v ulici Proskovická v Ostravě, část Stará Bělá. Poškozená umožnila pachateli vstup do svého domu, zatímco zbylé dvě ženy zůstaly před domem u vozidla a místo nejméně jedna hlídala, která předtím ve vozidle s poškozenou komunikovala. V domě následně pachatel poškozené řekl, že jí vyplatí přeplatek za elektřinu ve výši 1.000 Kč s tím, že ji zároveň požádal o rozměnění bankovky v nominální hodnotě 5.000 Kč. Poškozená odešla z chodby do ložnice, kde zatímco ji pachatel a v tu chvíli příchozí spolupachatelka do domu pozorovali, z prostoru pod postelí u nočního stolku vyndala plastový obal s finanční hotovostí, z něhož vyjmula bankovky v celkové hodnotě 4.000 Kč, poté plastový obal se zbývající finanční hotovostí ve výši 10.000 Kč vložila zpět na původní místo a vrátila se na chodbu, kde pachateli předala finanční hotovost ve výši 4.000 Kč, ale pachatel ji žádné peníze nepředal, a zatímco následně pachatelka zabavila poškozenou vyplňováním písemností, pachatel vešel do ložnice, kde vzal plastový obal s finanční hotovostí ve výši 10.000 Kč a z krabiček na viditelném místě skříně prsten z bílého zlata s bílou perlou v hodnotě 3.500 Kč a náušnice ze žlutého zlata s bílou perlou v hodnotě 3.000 Kč. Oba pachatelé poté rychle opustili dům a z místa všichni odjeli automobilem značky Škoda Felicia, čímž poškozené M. F., způsobili celkovou škodu na odcizení ve výši 20.500 Kč.

8.2.1.16 Skutek č. 16

Za další tři dny od případu v Ostravě, tedy dne 30. října kolem 10 hodiny přijeli pachatelé muž a žena, pachatel řídil, osobním automobilem Škoda Felicia, červené barvy, do ulice Najzarova v Ostravě, část Heřmanice. Zde z vozidla oslovili poškozeného seniora A. B., jakožto uživatele celoročně obývané zahradní chatky bez číselného označení a nepravdivě mu sdělili, že přišli zkontrolovat vodoměr. Poškozený proto odemkl vstupní branku vedoucí na oplocený pozemek u chatky a oběma pachatelům umožnil na pozemek a poté i do chatky vstoupit. Uvnitř chatky pachatelé odpoutali pozornost poškozeného požadavkem na podpis dokumentů, které mu předložili, vzápětí ze stolu v chatce odcizili poškozenému koženou ledvinku, uvnitř které byl klíč od vozidla opatřený čipem, pánská koženková peněženka, finanční hotovost ve výši 2.100 Kč, občanský a řidičský průkaz vydané na jméno poškozeného. Ihned poté chatku pachatelé opustili a z místa odjeli

zmíněným osobním automobilem značky Škoda Felicia, kdy svým jednáním poškozenému A. B. způsobili celkovou škodu na odcizení ve výši 2.680 Kč.

8.2.1.17 Skutek č. 17

Poslední ohlášený případ byl zjištěn Policií ČR dne 31. října 2016, kdy kolem 8 hodiny ranní v ulici Rovniny v obci Hlučín, okres Opava, přijeli před rodinný dům pachatelé dva muži a žena osobním automobilem značky Škoda Felicia, červené barvy, které řídil pachatel. Pachatel zůstal ve vozidle a okolí, pachatelka s druhým pachatelem bez souhlasu či vědomí zde bydlících osob vešli neuzamčenou vstupní brankou na pozemek rodinného domu, do kterého vzápětí vstoupili neuzamčenými vchodovými dveřmi. V přízemí domu v ložnici vzali dřevěný noční stolek světlehnědé barvy v zanedbatelné hodnotě, v jehož uzamčené zásuvce se nacházela finanční hotovost ve výši nejméně 130.000 Kč a 80 Euro, doklady od vozidla s náhradními klíči a náramkové hodinky zn. Prim v hodnotě 200 Kč. Dále se ve spodní neuzamčené části nočního stolku nacházelo 100 ks nábojů do brokovnice, 2 ks pásů mysliveckých patron, lovecká dýka vlastní výroby, souprava na přebíjení nábojů a dalekohled na vzduchovku. Pachatelé noční stolek i s jeho obsahem společně vynesli ven z rodinného domu a naložili jej do osobního automobilu značky Škoda Felicia, červené barvy, uvnitř kterého čekal hlavní pachatel. Následně z místa společně odjeli, čímž poškozeným seniorům J. P. a M. P., způsobili celkovou škodu ve výši nejméně 135.960 Kč, přičemž se jednalo u rodinný dům, kde pachatelé byli již dne 25. října 2016, v uvedených skutcích se jedná o skutek číslo 14.

8.2.2 Prvotní úkony provedené policisty na místech spáchaných skutků

Na místa oznámených výše uvedených 17 skutků vždy přijela hlídka místně příslušného Obvodního oddělení Policie ČR, která provedla dokumentaci, ohledání míst činů za přítomnosti příslušného kriminalistického technika, vytěžení poškozených na místě, provedení prvotního šetření v okolí, včetně vytěžení sousedů a dalších obyvatel obce. Při šetření v prvních třech případech shodně poškození uvedli, že pachatelé přijeli vozidlem značky Škoda Octavia, ale rozdílně uváděli barvu i dokonce části registrační značky se z jejich výpovědí lišili.

8.2.3 Operativní šetření týmu senior

I když se může zdát, že pachatel stihl spáchat mnoho skutků, musíme vzít v potaz, že doba spáchání mezi těmito skutky byla velmi krátká a také byla páchána v mnoha okresech a různých krajích. Policie ČR je rozdělena na krajská ředitelství a okresy, kdy policisté z okresů, kteří se případy prvotně zabývali, neměli možnost se dozvědět o případech odjinud. „Štěstím“ bylo, že v tuto dobu již existovala celorepubliková skupina senior, tedy policisté, kteří na liniích zabývající se trestnou činností na seniorech spolupracují. Takoví policisté mají na starosti i jinou trestnou činnost, často se jedná o policisty zařazené na liniích násilné nebo majetkové trestné činnosti. Po zjištění, že v rámci České republiky dochází k protiprávnímu jednání se zaměřením na seniory pod stejnou legendou, okamžitě členové týmu senior začali na věci v rámci republiky spolupracovat. Začaly se vyhodnocovat všechny dostupné kamery z okolí míst činu se zaměřením na vozidlo Škoda Octavia, bylo opakovaně prováděno šetření v policejních evidencích, byly sloučeny spisové materiály a ve věci byl podle § 88a odst. 1 trestního řádu zajištěn z míst činů dostupný telekomunikační provoz od všech telefonních operátorů. Dále bylo prováděno šetření operativními pracovníky šetření mezi zájmovými osobami policie, kdy se podařilo zjistit mnoho kladných skutečností vedoucích k pachateli. Zdržením bylo, že když se podařilo získat povolení na sledování vozidla Škoda Octavia, pachatel na konci září nečekaně své vozidlo Škoda Octavia vyměnil za Škodu Fabia. Aby se pohyb takového vozidla mohl sloužit, jako důkaz v trestním řízení muselo se u sloučených spisových materiálů opětovně vyžádat sledování nového vozidla podle § 158d trestního řádu. Dalším problémem byla častá změna pobytu a pohyb pachatele po celé České republice, střídání SIM karet a mobilních telefonů a také výměna spolupachatelek.

8.2.4 Realizace případu

Provedeným operativním šetřením se podařila získat totožnost hlavního pachatele muže, který se podílel na všech výše uvedených trestných činech spáchaných na seniorech. Cestou OSZ v Kolíně, kde místní okresní státní zástupce dozoroval všechny sloučené spisy, byl vyžádán souhlas k zadržení podle § 76 odst. 1 trestního řádu podezřelého J. D.. Při zjištění posledního pobytu byla naplánována realizace zadržení pachatele, a to bezprostředně po spáchání dalšího skutku. Realizace byla ve spolupráci několika policejních složek provedena dne 31. října 2016, kdy byl podezřelý zadržen ve svém posledním bydlišti v Opavě. Při provedené domovní prohlídce a při ohledání vozidla Škoda Felicia bylo nalezeno a zajištěno

několik věcí pocházejících ze skutků číslo 15 a číslo 17. Dále byly nalezeny a zajištěny SIM karty a mobilní telefony, které v minulosti užíval při páchaní své trestné činnosti. Při prvotním výslechu podle § 76 odst. 3 trestního řádu, kde jako zadržený využil pachatel přítomnosti advokáta, se odmítl jakkoli vyjadřovat. Nadále odmítal spolupracovat, dokonce si nechal ve vazební věznici narůst plnovous a tím ztížil provádění rekognicí (poznávání) poškozenými za přítomnosti soudce. Při dalších výsleších majitelů vozidel Škoda Octavia, Škoda Fabia a Škoda Felicia bylo zjištěno, že vozidla v uvedené době spáchaných trestných činů skutečně užíval podezřelý J. D., což bylo také podpořeno kamerovými záznamy z tankování vozidel na několika benzínových čerpacích stanicích. Podezřelému, i přes jeho odepření výpovědi, bylo předáno usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu, které prvotně obsahovalo sdělení šesti spáchaných skutků, jako obvinění opětovně odmítal vypovídat a byl vzat do vazby do vazební věznice v Hradci Králové, odkud neustále žádal o okamžité propuštění, jelikož byl dle svých slov vážně nemocen a nebyl schopen výkonu vazby. V průběhu několika týdnů bylo důkazně at' již vyhodnocením telekomunikačního provozu, výslechy svědků, provedenými rekognicemi, průjezdy vozidla a vyhodnocením kriminalistických stop obviněnému rozšířeno trestní stíhání na všechny uvedené skutky. V probíhajícím šetření byly zjištěny i dvě ženy, které byly spolupachatelkami obviněného J. D. Tyto pachatelky ztotožněné jako J. B. a B. D. se také k žádnému skutku z výše uvedených nedoznali a proti obviněnému J. D. odmítali vypovídat. Na tyto ženy bylo policií a dozorujícím státním zastupitelstvím nahlíženo jako na spolupachatelky, byly každá v několika skutcích spoluobviněny za přečiny krádež a porušování domovní svobody. Rozsudkem OS³⁶ v Kolíně ze dne 17. listopadu 2017 byl obviněný J. D. odsouzen za pokračující zločin krádež podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3, odst. 4 písm. a), c) trestního zákoníku, za pokračující přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 trestního zákoníku, přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 trestního zákoníku a pro zločin loupež podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku, k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 8 let a byl zařazen do věznice ze zvýšenou ostrahou, dále mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu pěti let a uložen trest propadnutí věci spočívající v propadnutí finanční hotovosti 6.347 Kč, které měl u sebe při zadržení. Také bylo rozhodnuto, že podle ustanovení § 228 odst. 1 trestního řádu byl

³⁶ OS – Okresní soud

obžalovaný J. D. povinen uhradit poškozeným způsobenou škodu v plném rozsahu. Obžalované spolupachatelky J. B. a B. D. byly okresním soudem v hlavním líčení uznány nevinnými, neboť nebylo prokázáno, že se na výše uvedených skutcích podílely. I přes odvolání proti rozsudku byl krajským soudem potvrzen v totožném znění. Obžalovaný J. D. byl z výkonu trestu pro vleklé zdravotní problémy v létě roku 2018 propuštěn a v září téhož roku zemřel v Ústřední vojenské nemocnici. Poškozeným se od obžalovaného podařilo získat pouze několik málo finančních prostředků z jím způsobené škody.

9 Závěr

Téma mé diplomové práce se týká analýzy a vývoje kriminality páchané na seniorech ve Středočeském kraji. V teoretické části jsem se soustředil na uvedení základních pojmů se snahou přiblížit problematiku stáří a seniorů. Byla zhodnocena jejich současná situace, důležitost péče o seniory, jejich začlenění do společnosti a v neposlední řadě je zde seznámení s prevencí a opatřeními v boji proti kriminalitě spáchané na seniorech, kterou zastává nejen Policie České republiky, ale i Městské policie a další organizace v České republice. Praktická část diplomové práce byla zaměřena na aktuální trestnou činnost páchanou za období posledních pěti let v rámci celé České republiky, Středočeského kraje a okresu Kolín. V práci byla provedena analýza spáchaných trestných činů na seniorech, jejich dynamika vývoje, objasněnost trestné činnosti z uvedených částí České republiky. Dále zde byly uvedeny dva konkrétní případy z mé policejní praxe, kterými jsem se snažil přiblížit, jak lehce dokáží pachatelé této činnosti své oběti seniory zmanipulovat a objasňování této trestné činnosti je velmi složité.

Kriminalita páchaná na seniorech je v posledních letech velmi diskutované téma, za což jsem jako policista zabývající se tímto druhem trestné činnosti velmi rád. Demografické predikce nám ukazují, že seniorů bude v naší společnosti neustále přibývat, proto je zapotřebí se této věkové skupině začít více věnovat, nejen co se týká trestné činnosti na ní páchané, ale také s ohledem na důstojnost života. Z uvedených dat v mé práci je zřejmé, že nejvíce ohrožená a trestnou činností napadaná je skupina seniorů v rozmezí věku 71 až 80 let. Mysleme na budoucnost, také budeme jednou senioři.

Seznam použitých zdrojů

Lucie VIDOVIČOVÁ, Lucie GALČANOVÁ, Marcela PETROVÁ KAFKOVÁ, Dana SÝKOROVÁ, Stáří ve městě, město v životě seniorů, Praha: Slon, 2014, ISBN: 978-80-7419-141-1

ČEVELA, KALVACH, ČELEDOVÁ, Sociální gerontologie, Praha: Grada Publishing, 2014, ISBN: 978-80-247-4544-2

DRAGOMIRECKÁ, E. PRAJSOVÁ, J.WHOQOL – OLD, Příručka pro uživatele české verze dotazníku Světové zdravotnické organizace pro měření kvality života ve vyšším věku. Praha: Psychiatrické centrum, 2009, ISBN 978-80-8714-205-9

VIDOVIČOVÁ L.- Věková diskriminace – ageismus: úvod do teorie a výskyt diskriminačních přístupů ve vybraných oblastech s důrazem na pracovní trh. Praha, Brno: VÚPSV, 2005, ISBN: 978-80-210-4627-6

ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN: 978-80-247-2014-2

MARCELA HAUKE A KOLEKTIV – Když do života vstoupí demence. RUDI Tábor 2017, ISBN:978-80-906320-7-3

ÚZ Úplné znění, TRESTNÍ PŘEDPISY, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s. 56, vydavatelství Sagit, a.s., Ostrava, ISBN: 978-80-7208-991-8

ŠÁMAL A KOLEKTIV, Velké komentáře, Trestní zákoník II., C.H.Beck, 2010, ISBN:978-80-7400-178-9

Seznam použitých internetových zdrojů

SVOBODOVÁ, Stárnutí společnosti (online), <http://socioweb.cz>

O nás Policie ČR [online]. www.policie.cz: Ministerstvo vnitra, 2017 [cit. 2017-5-10].
Dostupné z web: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

Internet – mvcr.cz, vyhlášení programu prevence kriminality pro rok 2022, 23.2.2022

Internet - <https://www.kurzy.cz/zpravy/639718-uzsvm-odvedl-v-roce-2021-na-pomoc-obetem-trestnych-cinu-rekordnich-185-milionu-korun>

Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1 - Objasněnost trestné činnosti na seniorech v ČR
- Tabulka č. 2 - Objasněnost trestné činnosti na seniorech ve Stč. kraji
- Tabulka č. 3 - Objasněnost trestné činnosti na seniorech v ÚO Kolín
- Tabulka č. 4 - Porovnání objasněnosti TČ na seniorech ČR x Stč. kraj x ÚO Kolín
- Tabulka č. 5 - Rozdíl objasněnosti TČ na seniorech ČR x Stč. kraj
- Tabulka č. 6 - Česká republika – počet poškozených seniorů podle věku
- Tabulka č. 7 - Středočeský kraj – počet poškozených seniorů podle věku
- Tabulka č. 8 – Středočeský kraj – počet poškozených seniorů kategorie I.
- Tabulka č. 9 – Územní odbor Kolín – počet poškozených seniorů podle věku

Seznam grafů

- Graf č. 1 - Registrované skutky spáchané na seniorech v ČR - objasněnost
- Graf č. 2 - Registrované skutky spáchané na seniorech ve Stč. kraji - objasněnost
- Graf č. 3 - Registrované skutky spáchané na seniorech v ÚO Kolín - objasněnost
- Graf č. 4 - Porovnání objasněnosti – ČR x Stč. kraj x ÚO Kolín
- Graf č. 5 - Porovnání objasněnosti – ČR x Stč. kraj x ÚO Kolín (jiné zobrazení)
- Graf č. 6 - Středočeský kraj - porovnání počtů trestných činů na seniorech
- Graf č. 7 - Středočeský kraj - porovnání trestných činů na seniorech (jiné zobrazení)
- Graf č. 8 - Středočeský kraj - porovnání způsobené celkové škody na seniorech
- Graf č. 9 - Středočeský kraj – porovnání způsobené škody (jiné zobrazení)
- Graf č. 10 - Česká republika – trestná činnost na seniorech podle věku
- Graf č. 11 - Středočeský kraj – trestná činnost na seniorech podle věku
- Graf č. 12 - Územní odbor Kolín – trestná činnost na seniorech podle věku

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

Stč. kraj – Středočeský kraj

Sb. – Sběrka

EU – Evropská unie

Kč – Koruna česká

TČ – trestný čin

GIBS – Generální inspekce bezpečnostních sborů

SK – statistika kriminality

AMOS senior – policejní databáze shromážděných zájmových dat o seniorech

ÚO – Územní odbor

OOP – Obvodní oddělení policie

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

OSZ – Okresní státní zastupitelství

OS – Okresní soud